

ტექნიკური დავალება საგრანტო ხელშეკრულებების ფარგლებში სპეციალური დანიშნულების კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების გარე აუდიტისათვის

1. პროგრამების აღწერა, აუდიტის სტრუქტურა და ორგანიზაციების დახასიათება

პროგრამების აღწერა: პროგრამის საფუძველია GFATM-სა და სსიპ „ლ.საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ეროვნული ცენტრის“ (შემდგომში „ცენტრი“) შორის გაფორმებული საგრანტო ხელშეკრულებები რომლებიც დათარიღებულია 2019 წ. 12 ივნისითა და 2019 წ. 10 დეკემბრით (შემდგომში ერთობლივად „საგრანტო ხელშეკრულებები“, ხოლო ცალ-ცალკე „საგრანტო ხელშეკრულება“). ცენტრი არის გრანტების თანხების ძირითადი მიმღები (შემდგომში “PR”) და პროგრამული მიზნების მიღწევაზე პასუხისმგებელი ერთეული.

გრანტის - „საქართველოში აივ/შიდსის პრევენციის, მკურნალობისა და მოვლის ღონისძიებების გაძლიერება და მდგრადობის უზრუნველყოფა“ მიზანია საქართველოში აივ/შიდსის ეპიდემიის გავრცელების პრევენცია აივ ინფექცია/შიდსის საკვანძო პოპულაციების წარმომადგენლებსა და მათ სქესობრივ პარტნიორებზე მიმართული მდგრადი ინტერვენციებისა და მკურნალობისა და მოვლის ხარისხისა და გამოსავალის გაუმჯობესების გზით. ძირითადი ამოცანები მოიცავს: საკვანძო პოპულაციების აივ ინფექციის პრევენციული ღონისძიებებით მოცულის გაფართოებას ინფიცირების რისკის შემცირებისა და ახალი შემთხვევების გამოვლენის მიზნით; აივ ინფექცია/შიდსის პრევენციის, მკურნალობისა და მოვლის ღონისძიებებისთვის მხარდამჭერი გარემოს შექმნას; აივ ინფექცია/შიდსის მოვლისა და მკურნალობის ღონისძიებების მდგრადობის უზრუნველყოფას, მათ შორის აფხაზეთის კონფლიქტის ზონაში; პროგრამის ეფექტიანობის შეფასების მიზნით მონაცემების შეგროვებას, მათ შორის სახელმწიფოს მხარდი ვალდებულებების შესრულების მდგრადობის უზრუნველყოფის და გარდამავალი პერიოდის ვალდებულებების შესრულებაზე კონტროლის მხრივ ეფექტიანი დაგეგმარებისა და სამოქალაქო საზოგადოებისა და სათემო ჯგუფების მონაწილეობით საადვოკაციო აქტივობების განხორციელების გზით. გრანტის თავდაპირველი ბიუჯეტი შეადგენდა 9,348,442 აშშ დოლარს 2019 წლის 1 ივლისიდან 2022 წლის 30 ივნისის ჩათვლით პერიოდზე. გრანტის დაფინანსების მოცულობა გაიზარდა 1,270,997 აშშ დოლარით 2020 წლის 20 აგვისტოს კოვიდ-19 ეპიდემიის უარყოფითი ზეგავლენის შემცირების და ჯანდაცვის სისტემების გაძლიერების ღონისძიებების დაფინანსების მიზნით. ბიუჯეტის განახლებულმა მოცულობამ შეადგინა 10,619,439 აშშ დოლარი.

გრანტის - „საქართველოში ტუბერკულოზის ყველა ფორმის ხარისხიან დიაგნოსტიკასა და მკურნალობაზე საყოველთაო ხელმისაწვდომობის მდგრადობის უზრუნველყოფა“ მიზანია საქართველოში ტუბერკულოზის გავრცელების ტვირთის და დაავადებით გამოწვეული ნეგატიური გავლენის შემცირება ქვეყნის სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებაზე ტუბერკულოზის ყველა ფორმის დიაგნოსტიკისა და მკურნალობის მომსახურებაზე უნივერსალური ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის გზით, რაც თავის მხრივ შეამცირებს ტუბერკულოზით ავადობას და სიკვდილობას და მედიკამენტების მიმართ რეზისტენტობის განვითარებას. პროგრამა ხორციელდება ამ დარგში ქვეყანაში მოქმედი მთავარი ორგანიზაციის, სს „ტუბერკულოზისა და ფილტვის დაავადებათა ეროვნული ცენტრის“ და ქვეყნის მასშტაბით არსებული ტუბერკულოზის სამკურნალო ცენტრების ქსელის მეშვეობით. გრანტის ბიუჯეტი შეადგენს 6,239,619.27 აშშ დოლარს და მისი განხორციელების ვადაა 2020 წლის 1 იანვრიდან 2022 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით.

[Type here]

1.2. პროგრამების ერთეულები და აუდიტის მიდგომა: აუდიტის მიზანია გრანტის თანხების მიზნობრივი გამოყენების აუდიტი. აუდიტმა უნდა გასცეს რწმუნება, რომ გამოყენებული თანხები მიზნობრივად დახარჯული საგრანტო ხელშეკრულებებთან (დამტკიცებული ბიუჯეტისა და შეფასების ჩარჩოს ჩათვლით) შესაბამისობაში, და ფინანსური უწყისები სამართლიანად წარმოადგენენ საგრანტო ხელშეკრულებების ფინანსურ ტრანზაქციებსა და ნაშთებს.

ჩატარდება კონსოლიდირებული აუდიტი, რაც გულისხმობს ერთ მთლიან აუდიტის დასკვნას, რომელიც გააერთიანებს PR-ისა და ქვე-მიმღებების ტრანზაქციებსა და ნაშთებს შესაბამისი საგრანტო ხელშეკრულებების მიხედვით.

ცენტრი წარმოადგენს PR ორივე გრანტისათვის.

საგრანტო ხელშეკრულების - „საქართველოში აივ/შიდსის პრევენციის, მკურნალობისა და მოვლის ღონისძიებების გაძლიერება და მდგრადობის უზრუნველყოფა“- ფარგლებში 2019-2022 წლებისთვის გამოყოფილია 10,619,439 აშშ დოლარი შემდეგი მოდულების დასაფინანსებლად:

1. მკურნალობა, მოვლა და მხარდაჭერა – 1,375,623 აშშ დოლარი
2. კომპლექსური პრევენციული ღონისძიებები მსმ-ებისთვის – 1,738,744 აშშ დოლარი
3. კომპლექსური პრევენციული ღონისძიებები ნიმ-ებისა და მათი სქესობრივი პარტნიორებისთვის – 3,759,532 აშშ დოლარი
4. კომპლექსური პრევენციული ღონისძიებები კსმ ქალებისთვის – 589,746 აშშ დოლარი
5. RSSH: სათემო საპასუხო ღონისძიებები და სისტემები - 319,110 აშშ დოლარი
6. RSSH: ადამიანური რესურსები ჯანმრთელობის მომსახურებისთვის, მათ შორის სათემო ჯანდაცვის მუშაკები - 58,812 აშშ დოლარი
7. კოვიდ-19 - 1,488,996 აშშ დოლარი
8. პროგრამის მართვა – 1,288,876 აშშ დოლარი

აივ/შიდსის საგრანტო ხელშეკრულების ფარგლებში ქვე-მიმღებს წარმოადგენს სს "ინფექციური პათოლოგიის, შიდსის და კლინიკური იმუნოლოგიის ს/პ ცენტრი". დაფინანსების სავარაუდო მოცულობა 2019-2022 წლებში შეადგენს 557,479 აშშ დოლარს;

საგრანტო ხელშეკრულების - „ტუბერკულოზის ყველა ფორმის ხარისხიან დიაგნოსტიკასა და მკურნალობაზე საყოველთაო ხელმისაწვდომობის მდგრადობის უზრუნველყოფა“ ფარგლებში 2020-2022 წლებისთვის გამოყოფილია 6,239,619 აშშ. დოლარი, შემდეგი მოდულების დასაფინანსებლად:

1. მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზი – USD 4,658,959
2. RSSH: ადამიანური რესურსები ჯანმრთელობის მომსახურებისთვის, მათ შორის სათემო ჯანდაცვის მუშაკები - USD 467,190
3. RSSH: სათემო საპასუხო ღონისძიებები და სისტემები - USD 459,157
4. პროგრამის მართვა – USD 654,313

ტუბერკულოზის და აივ/შიდსის გრანტებზე დამტკიცებული ბიუჯეტით გათვალისწინებული თანხები 2019-2022 წლებზე შეადგენს შემდეგს:

[Type here]

გრანტი „საქართველოში ტუბერკულოზის ყველა ფორმის ხარისხიან დიაგნოსტიკასა და მკურნალობაზე საყოველთაო ხელმისაწვდომობის მდგრადობის უზრუნველყოფა“:

დაყოფა მოდულების მიხედვით	2020 წელი (USD)	2021 წელი (USD)	2022 წელი (USD)
მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზი	1,858,967	1,504,000	1,295,991
RSSH: ადამიანური რესურსები ჯანმრთელობის მომსახურებისთვის, მათ შორის სათემო ჯანდაცვის მუშაკები	195,207	169,440	102,543
RSSH: სათემო საპასუხო ღონისძიებები და სისტემები	155,776	155,776	147,606
პროგრამის მართვა	207,699	218,391	228,222
სულ ჯამი:	2,417,650	2,047,607	1,774,363

დაყოფა განმახორციელებელი ორგანიზაციების მიხედვით	2020 წელი (USD)	2021 წელი (USD)	2022 წელი (USD)
სსიპ „ლ.საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ეროვნული ცენტრი“	2,417,650	2,047,607	1,774,363
სულ ჯამი:	2,417,650	2,047,607	1,774,363

გრანტი „საქართველოში აივ/ზიდის პრევენციის, მკურნალობისა და მოვლის ღონისძიებების გაძლიერება და მდგრადობის უზრუნველყოფა“:

დაყოფა მოდულების მიხედვით	2019 წელი 6 თვე (USD)	2020 წელი (USD)	2021 წელი (USD)	2022 წელი 6 თვე (USD)
მკურნალობა, მოვლა და მხარდაჭერა	243,373	490,671	334,052	307,528
კომპლექსური პრევენციული ღონისძიებები მსმ-ებისთვის	289,291	493,746	568,743	386,964
კომპლექსური პრევენციული ღონისძიებები ნიმ-ებისა და მათი სქესობრივი პარტნიორებისთვის	466,145	1,225,676	1,282,546	785,166
კომპლექსური პრევენციული ღონისძიებები კსმ ქალებისთვის	121,013	220,794	164,357	83,582

[Type here]

RSSH: სათემო საპასუხო ღონისძიებები და სისტემები	13,666	60,716	180,521	64,206
RSSH: ადამიანური რესურსები ჯანმრთელობის მომსახურებისთვის, მათ შორის სათემო ჯანდაცვის მუშაკები	0	22,948	25,376	10,488
კოვიდ-19	0	1,423,269	65,727	0
პროგრამის მართვა	204,435	388,680	415,950	279,811
სულ ჯამი:	1,337,923	4,326,500	3,037,272	1,917,744

დაყოფა განმახორციელებელი ორგანიზაციების მიხედვით	2019 წელი 6 თვე (USD)	2020 წელი (USD)	2021 წელი (USD)	2022 წელი 6 თვე (USD)
სსიპ „ლ.საყვარელიძის სახელობის დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ეროვნული ცენტრი“	1,131,853	4,092,875	2,961,477	1,875,754
სს "ინფექციური პათოლოგიის, შიდსის და კლინიკური იმუნოლოგიის ს/პ ცენტრი"	206,070	233,625	75,795	41,989
სულ ჯამი:	1,337,923	4,326,500	3,037,272	1,917,744

2. კონტაქტები [მიწოდებული იქნება აუდიტორისათვის კონფიდენციალურად]

Title	Name	Phone	E-mail
ცენტრის გენერალური დირექტორი	ამირან გამყრელიძე		
ცენტრის პროგრამების დირექტორი	ირმა ხონელიძე		
PR-ის ტუბერკულოზის პროგრამის მენეჯერი	მაკა დანელია		
PR-ის აივ/შიდსის პროგრამის მენეჯერი	ქეთი სტვილია		
PR-ის პროგრამების ფინანსების მენეჯერი	ნინო ვახანია		
ქვე-მიმღების დირექტორი			
ქვე-მიმღების პროგრამის მენეჯერი			
ქვე-მიმღების ფინანსების მენეჯერი			

3. აუდიტის მიზნები

3.1. სპეციალური დანიშნულების გრატის ფინანსური ანგარიშგების (სდგვა) აუდიტის მიზანია მისცეს აუდიტორს საშუალება, გამოთქვას დამოუკიდებელი პროფესიონალური მოსაზრება შემდეგზე:

i. სპეციალური დანიშნულების გრატის ფინანსური ანგარიშგება (სდგვა), ანგარიშგების პერიოდის ბოლოსთვის ფინანსურ მდგომარეობას და საანგარიშგებო პერიოდის განმავლობაში

[Type here]

შემოსავლებს/ხარჯებს PR-ისა და ქვე-მიმღებების დონეზე, წარმოადგენს სამართლიანად, ყველა მნიშვნელოვანი საკითხის გათვალისწინებით და აღრიცხვის შესაბამისი სტანდარტების მიხედვით;

ii. გრანტის სახსრები, ყველა მნიშვნელოვანი საკითხის გათვალისწინებით, გამოყენებულ იქნა საგრანტო ხელშეკრულების მოთხოვნათა შესაბამისად, დამტკიცებული ბიუჯეტისა და სამუშაო გეგმის და მათი ცვლილებების გათვალისწინებით, რაც ასახულია განხორციელების წერილებში.

3.2. აუდიტის მიზანი ასევე წარმოადგენს შეაფასოს, მოიპოვოს საკმარისი რწმუნება, გამოთქვას მოსაზრება პროგრამის შიდა კონტროლის სისტემის დამაკმაყოფილებლობაზე და ასახოს ანგარში გამოვლენილი სისუსტეები.

4. პასუხისმგებლობა საგრანტო ფინანსური უწყისების (სფუ) მომზადებაზე

1.1. კონსოლირებული სდგფა-ს მომზადებაზე პასუხისმგებელნი არიან PR და ქვე-მიმღები, მათთვის გამოყოფილი დაფინანსების ნაწილში.

5. სპეციალური დანიშნულების გრანტის ფინანსური ანგარიშგება (სდგფა)

ფინანსური ანგარიშგება უნდა მოიცავდეს შემდეგ ნაწილებს:

i. შემოსავლებისა და ხარჯების ანგარიში საგრანტო ხელშეკრულების ფულად ერთეულში (უწყისები უნდა მომზადდეს ადგილობრივ ფულად ერთეულში, თუმცა საგრანტო ფულადი ერთეულის ექვივალენტი უნდა იყოს მითითებული), რომელიც აჩვენებს GFATM-სა და სხვა შემოსავლებს და გრანტის ყველა ხარჯს. პერიოდის ხარჯები წარმოდგენილი უნდა იქნას საგრანტო ხელშეკრულებაში განსაზღვრულ ბიუჯეტთან შესაბამისობაში, კონკრეტული განმარტებებისათვის განსაზღვრულ საბიუჯეტო კატეგორიებზე მიკუთვნებით.

ii. შენიშვნებს ფინანსური ანგარიშგების მომზადების სააღრიცხვო პრონციპების შესახებ;

iii. საკასო და დარიცხვის მეთოდით აღრიცხული ხარჯების შედარების ანგარიში;

iv. ავანსებისა და აქტივების დამატებითი უწყისები, რაც მოიცავს:

(a) ქვე-მიმღებების მიერ მიღებული ავანსებისა და მათ მიერ გაღებული ხარჯებისა და პერიოდის ბოლოს მათი ნაშთების შედარების რეესტრს და PR/ქვემიმღების პერიოდის ბოლოსთვის ფულად ნაშთებს;

(b) საგრანტო დაფინანსებით შემენილი ძირითადი აქტივების რეესტრი. რეესტრი უნდა მოიცავდეს წინა პერიოდიდან გადმოსულ ნაშთებს (საწყისი ბალანსი); პერიოდის განმავლობაში მიღებას; პერიოდის განმავლობაში ჩამოწერებს და საბოლოო ნაშთს;

vi. სხვა დამატებითი შენიშვნები (ყველა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია, რომელიც არსებითია ფინანსური ანგარიშგების მომხმარებლებისთვის).

6. ხელმისაწვდომი დოკუმენტები და სხვა მასალები

[Type here]

PR უზრუნველყოფს, რომ ყველა დოკუმენტი და ჩანაწერი, რომელიც ეხება გრანტებს, აუდიტორისთვის ხელმისაწვდომი იყოს, მათ შორის PR და ქვე-მიმღებთა მისამართები. აუდიტორისათვის მისაწოდებელი დოკუმენტების სავარაუდო სია მოიცავს:

- i. გრანტის ფინანსური ანგარიშები;
- ii. საგრანტო და ქვე-მიმღებების ხელშეკრულებები, მათ შორის დეტალური ბიუჯეტი;
- iii. ფინანსური უწყისების დამხმარე მონაცემები, მაგ.: შემოსავლებისა და ხარჯების, აქტივებისა და ვალდებულებების შესახებ, ფულის მოძრაობის დეტალები;
- iv. გრანტის როგორც პროგრამული, ასევე ფინანსური შუალედური ანგარიშები - თვიური ან კვარტალური;
- v. მთავარი წიგნი, ნაღდი ფულის აღრიცხვის წიგნი, სხვა მნიშვნელოვანი წიგნები და ჩანაწერები, როგორც PR-ის, ასევე ქვე-მიმღების დონეზე ;
- vi. ყველა გაწეული ხარჯის პირველადი დოკუმენტაცია (ფაქტურები, სამედიცინო პროდუქციის ან სხვა ტენდერის საშუალებით განხორციელებული შესყიდვის სრული პირველადი დოკუმენტაცია, ხელფასის უწყისები, საბანკო ამონაწერები, ამონაწერები ჟურნალებიდან და სხვა);
- vii. საბანკო ამონაწერები;
- viii. მნიშვნელოვანი კორესპონდენცია GFATM-სა და PR-ს შორის, PR-სა და ქვე-მიმღებებს შორის, რომელიც ეხება გრანტის საკითხებს;
- ix. ფინანსური პროცედურების სახელმძღვანელო, სისტემების აღწერა ან სხვა დოკუმენტაცია, რომელიც განმარტავს საიმედო ფინანსური უწყისების მომზადებისა და შიდა კონტროლების განხორციელების პროცესებს, როგორც PR-ის, ასევე ქვე-მიმღების დონეზე ;
- x. მენეჯმენტის შეხვედრის ოქმები (არსებობის შემთხვევაში)
- xi. შიდა აუდიტის ანგარიში, დაკავშირებული GFATM -ის გრანტთან (არსებობის შემთხვევაში).

7. აუდიტის სამუშაოს მოცულობა

7.1. აუდიტი უნდა ჩატარდეს საერთაშორისო აუდიტის სტანდარტების (ISA) ან უმაღლესი აუდიტის ინსტიტუციის (ISSAIs) სტანდარტების მიხედვით და მოიცავს ყველა იმ ტესტს და კონტროლს რომელსაც გარემოების მიხედვით აუდიტორი ჩათვლის საჭიროდ.

7.2. აუდიტის პერიოდი გრანტებისთვის მოიცავს 3 წლიან ციკლს შემდეგი განაწილებით:

ტუბერკულოზის გრანტის აუდიტის პირველი დასკვნა დაფარავს 2020 წლის 01 იანვარიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს; მეორე დასკვნა დაფარავს 2021 წლის 01 იანვარიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს; მესამე დასკვნა დაფარავს 2022 წლის 01 იანვარიდან 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს;

შიდსის გრანტის აუდიტის პირველი დასკვნა დაფარავს 2019 წლის 01 ივლისიდან 2020 წლის 31 დეკემბრის ჩათვლით პერიოდს (2019 და 2020 წლების ანგარიშები გამიჯნული უნდა იყოს

[Type here]

ერთმანეთისგან); მეორე დასკვნა დაფარავს 2021 წლის 01 იანვარიდან 31 დეკემბერის ჩათვლით პერიოდს; მესამე დასკვნა დაფარავს 2022 წლის 01 იანვარიდან 30 ივნისის ჩათვლით პერიოდს;

7.3. აუდიტის სატესტო პროცედურების ნაწილად ყურადღება უნდა გამახვილდეს, და რწმუნება უნდა წარმოდგენილ იქნას შემდეგზე:

i. თანხვედრა შესაბამის კანონმდებლობასთან - ტრანზაქციების შესაბამის კანონმდებლობასთან მნიშვნელოვანი (მატერიალური) თანხვედრის დადასტურება;

ii. მთავარი წიგნის რეკონსილაცია ფინანსურ ანგარიშთან: მთავარი წიგნის და პროგრამის ანგარიშები ასახული ხარჯების აღრიცხვის შემოწმება და მათი შესაბამისობის დადგენა ანგარიშგებაში ასახულ მონაცემებთან. შედარების ანგარიშისთვის გამოყენებული უნდა იქნას ფულის ანგარიში.

iii. საგრანტო ხარჯები - პროგრამების მიერ მიღებული (მათ შორის პირდაპირი გადახდები) ან პროგრამის დაფინანსებით შექმნილი (პროცენტი, შემოსავლები, მოგება კურსთაშორისი სხვაობიდან, დაბრუნებული დღგ, არამიზნობრივად დახარჯული თანხების დაბრუნება და სხვა) თანხები დაიხარჯა ხარჯის გაწევის მომენტში არსებული ბიუჯეტისა და სამუშაო გეგმის შესაბამისად, საგრანტო პირობების ჩათვლით, და მხოლოდ იმ მიზნებისათვის, რისთვისაც დაფინანსება იქნა მიღებული;

iv. დასაშვები ხარჯები - გრანტის ფარგლებში ასახული ხარჯების მიმოხილვა, მათ შორის დაუშვებელი ხარჯების გამოვლენა და ასევე ხარჯების შესაბამისობის დადგენა დოკუმენტებთან მიმართებაში შერჩევითად. ფაქტიური ხარჯების შედარება ბიუჯეტთან და გადახრების ახსნა-განმარტების მოპოვება (დაუდასტურებელი მატერიალური ბიუჯეტის გადახრა ასახული უნდა იქნას როგორც დაუშვებელი ხარჯი).

v. შიდა კონტროლის სისტემები - საბუღალტრო და სხვა შიდა კონტროლის სისტემების შეფასება (PR/SR) პროგრამის ყველა დონის ხარჯების მონიტორინგისა და სხვა ფინანსური ტრანზაქციების შესაბამისობისა და ეფექტურობის კუთხით, ნაღდი ფულით განხორციელებულ გადარიცხვებზე განსაკუთრებული ყურადღებით; ; აუდიტორმა ფინანსური კონტროლების შეფასება უნდა შეზღუდოს PR/SR დონეზე. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს თაღლითობასთან მიმართებაში კონტროლებს, როგორც PR-ის ასევე SR დონეზე.

vi. აუდიტის წინა ანგარიშების შედეგების სტატუსის განხილვა - აუდიტორმა უნდა მიმოიხილოს აუდიტის წინა ანგარიშების შედეგად მენეჯმენტის მიერ განსახორციელებელი ქმედებების მდგომარეობა, ასეთის არსებობის შემთხვევაში. ასეთებია: გარე აუდიტი, შესაბამისი შიდა აუდიტი, GFATM-ის გენერალური ინსპექტორატის მიერ ჩატარებული აუდიტი;

vii. სპეციალური საბანკო ანგარიშები - PR-სა და/ან ქვე-მიმღებთან ასეთი ანგარიშების არსებობისას მათი გამოყენება შესაბამისობაშია საგრანტო ხელშეკრულების პირობებთან და GFATM-ის წესებთან;

viii. ფულადი სახსრების ბრუნვა - განხილული უნდა იქნას ფულადი სახსრების მოძრაობის კონტროლის პროცედურები, მათ შორის გადარიცხვები ფინანსურ ინსტიტუტებსა და განმახორციელებლებთან. განხილონ საბანკო ანგარიშები და შესაბამისი კონტროლები. შესრულდეს ბალანსების პოზიტიური კონფირმაცია, საჭიროების შემთხვევაში.

ix. აქტივების დაცვა - დადასტურება, რომ PR-ის მიერ შექმნილია იმ აქტივების დაცვის მექანიზმები, რომლებიც პროგრამის ფარგლებშია შეძენილი, და რომ ისინი გამოიყენება

[Type here]

შესაბამისი მიზნით. ძირითადი აქტივების რეესტრის არსებობის და საგრანტო ხელშეკრულებასთან შესაბამისად მათი გამოყენების დადასტურება; ქონების საკუთრების უფლებებები (მათ შორის ბენეფიციარების) შესაბამისობაშია საგრანტო პირობებთან.

x. **გადახდები ქვე-მიმღებებისათვის** - PR-ის მიერ ქვე-მიმღებებისათვის თანხების გადახდის მიზნობრიობის დადასტურება, ქვე-მიმღებთან გაფორმებულ ხელშეკრულებასთან, დამტკიცებულ ბიუჯეტსა და სამუშაო გეგმასთან შესაბამისობაში. დადასტურება, რომ PR იცავს ქვე-მიმღებების მიერ წარმოდგენილი ანგარიშების განხილვა-დამტკიცების წესებს;

xi. **მონაცემთა შენახვა და დამხმარე დოკუმენტაცია** - ასეთი დოკუმენტაციის საგრანტო ხელშეკრულების პირობებთან შესაბამისად შენახვა. არსებობს ელექტრონული მონაცემების (სარეზერვო ასლების სისტემები და სხვა) უსაფრთხოებისა და მართვის წესები;

xii. **საქონელი და მომსახურება** - შესყიდულ იქნა გამჭვირვალედ და კონკურენტულად, საგრანტო ხელშეკრულებასა და GFATM-ის შესყიდვის წესებთან შესაბამისად; განხილული უნდა იყოს შესყიდვის პროცედურები, რათა დადგინდეს სანდო კომერციული პრაქტიკის გამოყენება, მათ შორის კონკურენტული გარემო, გონივრული ფასების მოპოვება და ადექვატური კონტროლის მექანიზმების არსებობა პროდუქტის ხარისხთან და რაოდენობასთან მიმართებაში.

7.4 გაწიოს საკონსულტაციო მომსახურება გრანტის ფარგლებში ფინანსური აღრიცხვის სხვადასხვა მიმართულებაში (არაუმეტეს 5 საკითხი) წარმოშობილი საკითხების შესაბამისობაზე, როგორც საგრანტო ხელშეკრულების მოთხოვნებთან, ასევე ადგილობრივ კანონმდებლობასთან. აღნიშნული დამატებითი მომსახურების საჭიროება კონკრეტული აუდიტის პერიოდზე წინასწარ უნდა შეთანხმდეს დონორთან და დეტალურად გაიწეროს სამუშაოს მოცულობა და ბიუჯეტი.

8. აუდიტის პროცედურები

8.1 დაგეგმვა

1.1.1. ძირითად მიმღებთან შეხვედრის დასაწყისი:

1. თითოეული გრანტისთვის, აუდიტორი მოაწყოებს გაცნობით შეხვედრას PR-თან და ფისკალურ / ფიდუციალურ აგენტთან საჭიროების შემთხვევაში, რათა განხილული იყოს დაგეგმვის, ადგილზე სამუშაოების და ანგარიშგების პროცესი. აუდიტორი განმარტავს აუდიტის ტიპს, მიზნებსა და მოცულობას.
2. მოსამზადებელი და საწყისი შეხვედრების დროს აუდიტორმა შეიძლება მოითხოვოს აუდიტის დაგეგმვისა და ადგილზე მუშაობისთვის აუცილებელი და საჭირო დამატებითი ინფორმაცია და დოკუმენტები. აუდიტორს შეუძლია პირდაპირ დაუკავშირდეს PR -ს ამგვარი ინფორმაციის მისაღებად. ყველა ფოკუსირებულ (focused) ქვეყანაში შეხვედრაზე LFA-ს დასწრება სავალდებულოა.

1.1.2. აქტივობების დაგეგმვა, აუდიტის გეგმა და აუდიტის სამუშაო პროგრამები

3. თითოეული გრანტისთვის აუდიტორმა უნდა დაგეგმოს აუდიტი ისე, რომ იგი განხორციელდეს ეფექტურად და შედეგიანად. ადექვატური დაგეგმვა მოიცავს აუდიტის

[Type here]

მნიშვნელოვან მიმართულებებზე სათანადო ყურადღების მიქცევას, პოტენციური პრობლემების დროულად გამოვლენასა და მოგვარებას და აუდიტის სწორად ორგანიზებას და მართვას განსაზღვრულ ვადებში.

4. ფინანსური ანგარიშგების დონეზე არსებითი უზუსტობების რისკების შეფასება და, ასევე აუდიტორის რეაგირება დამოკიდებულია არსებული კონტროლის გარემოს გააზრებაზე.
5. აუდიტორს უნდა ჰქონდეს აუდიტის გეგმა, რომელშიც აღწერილია აუდიტის მიდგომა და აუდიტის დაგეგმვის, ადგილზე სამუშაოების და ანგარიშგების ძირითადი პრინციპები. აუდიტორს უნდა ჰქონდეს სამუშაო პროგრამები, სადაც დეტალურად არის აღწერილი და დოკუმენტირებული აუდიტის ტესტები და პროცედურები.
6. ადგილზე სამუშაოების დაწყებამდე და გაცნობითი შეხვედრის დაწყებამდე, აუდიტორმა გლობალური ფონდის ფინანსურ ოფიცერსა და ძირითად მიმღებს უნდა წარუდგინოს აუდიტის გეგმა თითოეული გრანტისთვის, აუდიტის მოცულობის ჩათვლით. განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმობა აუდიტის მიდგომაზე PR-თან, ასევე შერჩეული ქვე-მიმღების მიმართაც.

8.2 არსებითობა

7. აუდიტორმა უნდა გამოიყენოს არსებითობის და რისკზე დაფუძნებული მიდგომა რათა საგრანტო ფინანსურ ანგარიშგებაში ხარჯებისა და შემოსავლების ანგარიშში აღმოაჩინოს არსებითი უზუსტობა და შეცდომა, რომელიც შეიძლება გამოწვეული იყოს შეცდომით ან თაღლითობით.
8. აუდიტორი იყენებს პროფესიულ შეფასებას, რათა შეაფასოს პოტენციური შეუსაბამობის არსებითობა. უნდა განისაზღვროს აუდიტორის მიერ გამოყენებული გონივრული საფუძველი არსებითობის დასადგენად. მაგალითად, ზღვარი შეიძლება გამოყენებულ იქნეს შემოწმებული პერიოდის განმავლობაში მთლიანი საგრანტო ხარჯების მიმართ. მთლიანი ხარჯი არის გრანტის ფარგლებში გაწეული მთლიანი ფაქტიური დანახარჯები გრანტთან დაკავშირებული შემოსავლის (მაგალითად, პროცენტის) გამოქვითვამდე.

8.3 ადგილზე სამუშაოები

8.3.1 კონტროლის სისტემის დიზაინის შესახებ მტკიცებულებების მიღება და კონტროლების ტესტირება

9. აუდიტორი შეასრულებს პროცედურებს კონტროლის სისტემის დიზაინთან დაკავშირებული მტკიცებულებების მოსაპოვებლად და კონტროლების ტესტირებას (test of controls), თუ ეს საჭიროდ ან აუცილებელად მიიჩნევა აღნიშნული ფინანსური აუდიტის მიზნებისათვის.
10. აუდიტორი ყურადღებას გაამახვილებს ძირითადი ფინანსური კონტროლების ტესტირებაზე, რომლებიც ეხება ტექნიკურ დავალებაში აღწერილ საკითხებს და კავშირი აქვს რისკების მართვასთან. ძირითადი მიმღების კონტროლის დიზაინისა და ოპერაციული ეფექტურობის არსებითი ნაკლოვანებების და ხარვეზების შესახებ დასკვნები წარმოდგენილი უნდა იყოს მენეჯმენტის წერილში. PPM-თან დაკავშირებული ხარჯები არ უნდა იქნას გათვალისწინებული მთლიან ჯამში, ამ მექანიზმთან დაკავშირებული რისკის დაბალი დონის გათვალისწინებით.

8.3.2 არსებითი პროცედურები

11. აუდიტორმა უნდა ჩაატაროს არსებითი პროცედურები, რათა ჰქონდეს პასუხი მის შეფასებაზე საგრანტო პროგრამის ფინანსურ ანგარიშგებაში ასახულ ხარჯებსა და შემოსავლების ანგარიშში არსებით ხარვეზებთან ან უზუსტობებთან დაკავშირებულ რისკებზე, რომელიც გამოწვეულია შეცდომით თუ თაღლითობით. არსებობის შემთხვევაში მხედველობაში უნდა იქნეს მიღებული კონტროლის ტესტების შედეგები. აუდიტორმა უნდა ჩაატაროს არსებითი პროცედურები, რომლებიც მოიცავს ტექნიკურ დავალებას ალწერილ საკითხებს და დაკავშირებულია რისკების მართვასთან.
12. რაც შეეხება თაღლითობის რისკებს, აუდიტორმა უნდა დაიცვას აუდიტის საერთაშორისო სტანდარტი 240, "აუდიტორის პასუხისმგებლობა ფინანსური ანგარიშგების აუდიტში თაღლითობასთან დაკავშირებით".

8.3.3 შერჩევა და სხვა საშუალებების ტესტირების მიზნით

13. კონტროლების ტესტირების და არსებითი ტესტირების დროს, აუდიტორმა უნდა გამოიყენოს შერჩევის მეთოდი (sampling) ან სხვა საშუალება დასატესტი საკითხების ასარჩევად. აუდიტის შერჩევა მოიცავს აუდიტის პროცედურების გამოყენებას მთლიანი პოპულაციის 100% –ზე ნაკლებ საკითხთან (unit) მიმართებაში (მაგ. ტრანზაქციის კატეგორია ან ბალანსი ანგარიშზე) იმგვარად, რომ ყველა საკითხს ჰქონდეს შერჩევის შანსი, რის საფუძველზეც აუდიტორს მიეცემა გონივრული საფუძველი დასკვნების გასაკეთებლად მთლიანი პოპულაციის შესახებ.
14. აუდიტის შერჩევაში შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც სტატისტიკური, ისე არასტატისტიკური მიდგომა. აუდიტორს შეუძლია მიმართოს კონკრეტული საკითხის შეფასებით შერჩევას (judgmental selection) (მაგალითად, მსხვილი ღირებულების ან მნიშვნელოვანი საკითხი, ყველა საკითხ, რომელიც აჭარბებს გარკვეული ღირებულებას, საკითხები ინფორმაციის მისაღებად ან საკითხები კონტროლის მექანიზმების შესამოწმებლად).
15. მიუხედავად იმისა, რომ კონკრეტული საკითხების შერჩევითად შეფასება ხშირად არის მტკიცებულების მოპოვების ეფექტური საშუალება, ეს არ წარმოადგენს შერჩევითი პროცედურის (sampling) ჩანაცვლებას. ზემოთ აღნიშნული მეთოდით შერჩევის შემთხვევაში, სრული პოპულაციისთვის შედეგების პროგნოზირება შეუძლებელია; შესაბამისად, კონკრეტული საკითხების შერჩევითი შემოწმება არ იძლევა მტკიცებულებებს პოპულაციის დანარჩენ საკითხებთან დაკავშირებით. შერჩევა (Sampling) მეორეს მხრივ, გვადლევს საშუალებას საკითხების ტესტირების შემდეგ მთლიან პოპულაციასთან მიმართებაში დასკვნების გაკეთებაზე.
16. აუდიტორმა მკაფიოდ უნდა წარმოადგინოს დეტალები ხარჯების შესახებ, რომელიც გაწული იქნა ბიუჯეტის ხაზის და მიმღების მიხედვით და შერჩევის მეთოდოლოგია. ამ აღნიშნულის მიზნისთვის გამოყენებული უნდა იქნას ტექნიკური დავალების დანართი 3.

8.3.4 ანალიტიკური პროცედურები

17. აუდიტორი ატარებს ანალიტიკურ პროცედურებს, ამგვარი პროცედურები გულისხმობს ფინანსური მონაცემების გადამოწმებას ფინანსურ და არაფინანსურ ინფორმაციას შორის

[Type here]

არსებული კავშირების შეფასებით. საგრანტო ბიუჯეტის მიხედვით გაწეული ფაქტიური ხარჯების ანალიტიკური მიმოხილვა (ბიუჯეტის და ფაქტიური ხარჯების შედარება) შესაბამისობის კრიტიკული შემოწმებაა.

8.3.5 ექსპერტის გამოყენება

18. აუდიტორს შეუძლია მიმართოს ბუღალტრული აღრიცხვისა და აუდიტის გარდა ნებისმიერ სხვა სფეროში მოღვაწე ექსპერტი პიროვნებას ან ორგანიზაციას, რაც აუცილებელია დასკვნისთვის საკმარისი მტკიცებულებების მისაღებად. აუდიტორმა უნდა დაიცვას ISA 620 (აუდიტორის ექსპერტის მომსახურების გამოყენება) იმდენად, რამდენადაც ISA მნიშვნელოვანია აუდიტისთვის.

8.3.6 წერილობითი წარმომადგენლობა

19. ISA 580 - წერილობითი წარმომადგენლობის სტანდარტული მოთხოვნის შესაბამისად, ძირითადი მიმღების ხელმძღვანელობამ უნდა წარუდგინოს აუდიტორს წარმომადგენლობითი წერილი. აუდიტორმა უნდა მოითხოვოს წარმომადგენლობითი წერილი, რომელსაც ხელს აწერს/ენ ძირითადი მიმღების ხელმძღვანელობის წევრი (წევრები), რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან გრანტზე და მის ფინანსურ საკითხებზე.

8.3.7 წერილობითი დანართი

20. აუდიტორს შეუძლია, ნებისმიერ დროს, აუდიტის პროცესში, შეადგინოს დამატებითი წერილი, თუ იგი მიიჩნევს, რომ გლობალურ ფონდს უნდა ეცნობოს იმ ფაქტებისა და საკითხების შესახებ, რომლებიც გადაუდებელი, ძალიან უჩვეულო ან განსაკუთრებით საინტერესო და მნიშვნელოვანია გლობალური ფონდისთვის.
21. მაგალითად, ეს შეიძლება იყოს თაღლითობის ან დარღვევის შემთხვევა, რომელიც უკვე მოხდა ან სავარაუდოდ მოხდება. გლობალური ფონდი განსაზღვრავს შემდგომ ზომებს, მათ შორის, საჭიროების შემთხვევაში, მისი გენერალური ინსპექტორის აპარატის მიერ ჩატარებული გამოძიების დაწყებას.

8.3.8 შემაჯამებელი მემორანდუმი ('Aide Mémoire')

22. დასკვნით სხდომაზე, აუდიტორი მოამზადებს შემაჯამებელ ანგარიშს, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ძირითადი დასკვნები განსახილველად. PR-მა უნდა გაუგზავნოს მემოს ასლი ან ანგარიშის პროექტი გლობალურ ფონდს.

8.3.9 აუდიტის დასკვნითი შეხვედრა

23. აუდიტორმა უნდა მოაწყოს დასკვნითი შეხვედრა PR -თან. ამ შეხვედრის მიზანია შემაჯამებელი მემორანდუმის განხილვა და ძირითადი მიმღების დასტურისა და პირველადი კომენტარების მიღება აუდიტორის დასკვნებსა და რეკომენდაციებთან დაკავშირებით. აუდიტორს და მთავარ მიმღებს შეუძლიათ შეთანხმდნენ მთავარი მიმღების მიერ დამატებითი ინფორმაციის მიწოდების და წარდგენის ბოლო ვადის შესახებ.

[Type here]

24. გლობალური ფონდის ქვეყნის გუნდის მოთხოვნის არსებობისას, აუდიტორი ასევე გააცნობს აუდიტის დასკვნას ქვეყნის საკოორდინაციო საბჭოს. ადგილობრივი ფისკალური აგენტი, გლობალური ფონდის თხოვნით, ასევე უნდა იყოს მოწვეული ამ შეხვედრაში მონაწილეობის მისაღებად. ფოკუსირებული ქვეყნებისათვის LFA– ს დასწრება სავალდებულოა.

9. აუდიტორის ანგარიში და საკომუნიკაციო ენა

9.1. თითოეული გრანტისთვის აუდიტის დასკვნის მომზადებისას, აუდიტორმა უნდა დაიცვას ფინანსური აუდიტის ანგარიშის შაბლონი, რომელიც მოცემულია აუდიტის სახელმძღვანელოს მე-3 დანართში. (<https://www.theglobalfund.org/en/funding-model/throughout-the-cycle/financial-management-strengthening/>).

აუდიტორი გაცემს:

- მოსაზრებას კონსოლიდირებული ფინანსური ანგარიშგების შესახებ ISA ან ISSAI- ს შესაბამისად.
- მოსაზრებას განმახორციელებლის მიერ საგრანტო ხელშეკრულების შესრულების შესახებ ISA ან ISSAI- ს შესაბამისად.

9.2. ანგარიშების პროექტი უნდა განიხილებოდეს შემდეგ ვადებში: პირველი სამუშაო ანგარიშის მიღებიდან 10 კალენდარული დღის განმავლობაში. გლობალური ფონდის შესაბამის გუნდს ასევე შეუძლია მოითხოვოს ანგარიშის პროექტის გადახედვა. ანგარიშის პროექტის განხილვის შემდეგ, თუ გლობალური ფონდი მოსთხოვს აუდიტორს დამატებითი სამუშაოების ჩატარებას, შეიძლება დათქმული იქნას ახალი საანგარიშო ვადა.

აუდიტორმა ძირითად მიმღებს უნდა წარუდგინოს ანგარიშის განახლებული პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს კომენტარს (საბოლოოდ, გლობალურ ფონდს) კომენტარის მიღებიდან ხუთი კალენდარული დღის განმავლობაში. მთავარი მიმღები ხუთ კალენდარულ დღეში უნდა დაუკავშირდეს აუდიტორს განახლებული ანგარიშის პროექტის შესახებ.

თუ მთავარი მიმღების კომენტარები ამ ვადაში არ იქნა მიღებული, აუდიტორი შეახსენებს მთავარ მიმღებს მისი წერილობითი პასუხის მიღებამდე. მთავარი მიმღების პასუხის დაგვიანების შემთხვევაში (ათ კალენდარულ დღეზე მეტი), აუდიტორი უნდა დაუკავშირდეს გლობალურ ფონდს, რათა მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილება.

9.3. PR– დან საბოლოო კომენტარის მიღების შემდეგ საბოლოო ანგარიში უნდა გამოიცეს მომდევნო ხუთი კალენდარული დღის განმავლობაში.

9.4. აუდიტორის ანგარიში და ხელმძღვანელობის წერილი წარმოდგენილი უნდა იყოს ქართულ და ინგლისურ ენებზე (3 ასლი) და საბოლოო ანგარიშის ერთი ელექტრონული ასლი ეგზავნება მთავარ ადრესატსა და გლობალურ ფონდს.

9.3. აუდიტორის კონსულტაციის ანგარიში წარმოდგენილი უნდა იყოს 7.4 პუნქტის შესაბამისად.

[Type here]

10. წერილი ხელმძღვანელობას (Management Letter)

აუდიტორული დასკვნის გარდა, აუდიტორები მოამზადებენ წერილს ხელმძღვანელობისთვის თითოეული საგრანტო პროგრამისთვის, რომელიც აერთიანებს დასკვნებს ძირითადი მიმდებარისა და ქვე-მიმდებარისათვის. წერილში უნდა მოხდეს შეფასება არა მხოლოდ შიდა კონტროლის სისტემებზე, არამედ გრანტის ფინანსური რისკის პროფილისაც (PR და SR).

10.1. შიდა კონტროლის ჩარჩოები

25. მენეჯმენტის წერილში უნდა აღინიშნოს გრანტის შიდა კონტროლის ჩარჩოების სისუსტეები, რომელიც ამ დავალების 7.3 პუნქტში აღნიშნულ პროცესებთან არის დაკავშირებული. ყოველი სისუსტისთვის აუდიტორმა უნდა უზრუნველყოს შესაბამისი რეკომენდაციის მიწოდება.
26. აუდიტორმა უნდა გააკეთოს კომენტარი ბუღალტრული აღრიცხვის ჩანაწერებში, პროცედურებში, სისტემებსა და კონტროლში შეუსაბამობის შემთხვევებზე, რომლებიც გამოვლენილია შემოწმებისას, განსაკუთრებით დაუშვებელი ხარჯების და სისტემური სისუსტეების მითითებით.
27. აუდიტორმა წერილში უნდა გამოყოს ის საკითხები, რომლებიც მათ ყურადღებას იქცევდა აუდიტის დროს, რამაც შეიძლება მნიშვნელოვანი გავლენა იქონიოს საგრანტო პროგრამის განხორციელებასა და მდგრადობაზე რომელიც უნდა მოიცავდეს სულ მცირე შემდეგ ხუთ ნაწილს:
 - **შიდა კონტროლი:** ამ ნაწილში უნდა აისახოს შიდა კონტროლის ყველა სხვა მნიშვნელოვანი საკითხი, რომლებსაც აუდიტორი სამუშაოს მოცულობის ფარგლებში შეაფასებს, განსაკუთრებით შემდეგ ქვეკატეგორიებში (ა) ფინანსური მენეჯმენტი, (ბ) ქვე-მიმდებარის მენეჯმენტი (გ) პროგრამის მართვა (დ) მარაგების მართვა;
28. საგრანტო ხელშეკრულებასა და მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისობა: ამ ნაწილში უნდა აღინიშნოს შესაბამისი საგრანტო ხელშეკრულებასთან შეუსაბამობის შემთხვევები, რომლებიც აღნიშნულ იქნა აუდიტორის მიერ SPGFS- ს შესახებ დასკვნის მომზადების პროცესში ან დაადასტუროს, რომ არცერთი არ არის გამოვლენილი შერჩევით ტესტირებაში. ეს გულისხმობს იმას, რომ აუდიტორმა უნდა უზრუნველყოს, რომ დანახარჯები შეესაბამებოდეს დეტალურ ბიუჯეტში დამტკიცებულ აქტივობებს განსახილველი პერიოდისთვის, ისევე როგორც ნებისმიერი შემდგომი ბიუჯეტის ცვლილებებს, მათ შორის ბიუჯეტის ცვლილებებს, რომელიც საჭიროებს შესაბამის დადასტურებებს;
29. **Value for Money:** ეს ნაწილი მოიცავს აუდიტორის შეხედულებას საგრანტო ხარჯების მიმოხილვის პროცესში, ძირითადი მიმდებარის და ქვე-მიმდებარის მოსაზრებებზე ეკონომიასა და ეფექტურობასთან დაკავშირებით.
30. **დაუშვებელი და დაუსაბუთებელი ხარჯები:** ამ ნაწილში მოცემული უნდა იყოს დაუშვებელი ხარჯების ცხრილი, რომელიც აუდიტორებმა გამოავლინეს მათი მუშაობის განმავლობაში;
31. **წინა პერიოდის აუდიტის ანგარიშის მიმოხილვა:** ამ სექციაში, აუდიტორი მოახდენს წინა პერიოდის აუდიტის ანგარიშებში მოცემული რეკომენდაციების შესრულების სტატუსის განხილვას.

10.2 რისკების მართვა

32. მენეჯმენტის წერილში ფინანსური მენეჯმენტის სპეციფიკის გათვალისწინებით, სავარაუდოდ, აუდიტორი, თითოეულ დაკვირვებას, საჭიროების შემთხვევაში, დაყოფს გლობალური ფონდის მიერ განსაზღვრული ფინანსური რისკების ექვს ქვე-კატეგორიაში და შეავსებს შემაჯამებელ ცხრილს, რომელიც აჩვენებს დაკვირვებებს, ქვე-რისკის კატეგორიისა და ხარისხის მიხედვით. ეს ექვსი კატეგორიაა:

- სახსრების არაადეკვატური ბრუნვა;
- არასაკმარისი შიდა კონტროლი;
- ფინანსური თაღლითობა, კორუფცია და ქურდობა;
- შეუსაბამო აღრიცხვა და ფინანსური ანგარიშგება;
- ხარისხის და ფასის შეუსაბამობა (Value for Money) და
- შეუსაბამო აუდიტის ღონისძიებები.

32. თითოეული ამ კატეგორიის განმარტებები მოცემულია ქვემოთ [*the Global Fund Financial Risk Management guidelines*](#). აუდიტორს მოეთხოვება, რომ კატეგორიების მიხედვით დაახარისხოს თითოეული დაკვირვება, საჭიროების შემთხვევაში, ამ ექვსი ქვე-კატეგორიიდან ერთში და წარმოადგინოს შემაჯამებელი ცხრილი, რომელშიც მოცემულია დასკვნები ქვე-რისკის კატეგორიისა და ხარისხის მიხედვით.

10.3 სხვა მნიშვნელოვანი ცნობები

33. შიდა კონტროლის ჩარჩოს მიმოხილვის შედეგებზე დაყრდნობით და ამ სისუსტეების ხარისხზე დაყრდნობით, ხელმძღვანელობის წერილი უნდა შეიცავდეს მაღალი დონის შემაჯამებელ ანგარიშს შემდეგი სტატისტიკითა და ინფორმაციით:

- ფინანსური რისკის ხარისხი რისკის კატეგორიის მიხედვით
- ძირითადი მიმღების მიერ აუდიტორის მიერ შემოთავაზებული შესწორებების გათვალისწინებამდე მიწოდებული ფინანსური ანგარიშგების ხარისხი
- დაკვირვებების რაოდენობის სტატისტიკა ხარისხის მიხედვით და მათი განვითარება დროთა განმავლობაში
- მიმღების კონტროლის ძირითადი პროცედურების შეჯამება, როგორცაა პროცედურები შესყიდვების, მოგზაურობის, ხარჯების გამოყოფის და ა.შ.
- აუდიტორის შეფასება იმის შესახებ, თუ რა არის ძირითადი აუდიტორული რისკები და ამ ძირითადი რისკების გადასაჭრელად გამოყენებული მეთოდოლოგია.
- წინა აუდიტის რეკომენდაციების გადაჭრილი და გადაუჭრელი საკითხების რაოდენობა
- ნებისმიერი სხვა მნიშვნელოვანი ინფორმაცია, რომელზეც ხელმძღვანელობამ უნდა გაამახვილოს ყურადღება.

[Type here]

ხელმძღვანელობის წერილი უნდა შეიცავდეს ძირითადი მიმღების მიერ აუდიტის რეკომენდაციების განხილვისას გაკეთებულ კომენტარებს, აგრეთვე შეთანხმებული რეკომენდაციების შესრულების ვადებს. იმ შემთხვევებში, როდესაც ან ძირითადი მიმღები არ ეთანხმება აუდიტის დაკვირვებას, ან აუდიტორი არ ეთანხმება მენეჯმენტის რეაგირების ადეკვატურობას, ხელმძღვანელობის წერილი ასახავს ამ უთანხმოებას. ყველა დაკვირვება და რეკომენდაცია განხილული იქნება ძირითადი მიმღების ხელმძღვანელობასთან წერილის დასრულებამდე.

- ხელმძღვანელობის წერილში მკაფიოდ უნდა აღინიშნოს, რომ იგი არის კონფიდენციალური დოკუმენტი და უნდა განიხილებოდეს, როგორც ასეთი.
- ხელმძღვანელობის წერილში უნდა აღინიშნოს, რომ აუდიტორი აღიარებს და ეთანხმება, რომ წერილი შესაძლებელია გაზიარებული იქნას გლობალურ ფონდთან და ადგილობრივი ფონდის აგენტთან (კონფიდენციალური საფუძველზე).
- ხელმძღვანელობის გაგზავნილ წერილში უნდა გამოყენებულ იქნას შეფასების ხარისხობრივი სისტემა, როგორც ეს შემოთავაზებულია [*Guidelines for Annual Audit of Global Fund Grant Program Financial Statements*](#).

10.4 ანგარიშების განხილვის პროცესი

10.4.1. აუდიტის დასკვნა და თანმხლები ხელმძღვანელობის წერილი, ძირითადი მიმღების პასუხების ჩათვლით, გლობალურმა ფონდმა უნდა მიიღოს აუდიტის პერიოდში საანგარიშო პერიოდის დასრულებიდან ექვსი (6) თვის განმავლობაში. ეს პერიოდი ასევე მოიცავს მიმოხილვას გლობალური ფონდის ან მისი რომელიმე აგენტის მიერ.

10.4.2. PR– მა უნდა მიიღოს ამ დოკუმენტების საბოლოო ვერსიები ექვსი თვის ვადის ამოწურვამდე არაუგვიანეს 15 (თხუთმეტი) სამუშაო დღისა. PR– მა უნდა მიიღოს საბოლოო აუდიტის ანგარიშის პროექტი და ხელმძღვანელობის საბოლოო პროექტი საბოლოო ვერსიის წარდგენის ვადებამდე არა უგვიანეს 10 დღისა.

10.4.3. აუდიტი უნდა დაიწყოს არაუგვიანეს მესამე თვის შუა რიცხვებში, საანგარიშგებო პერიოდის დასრულების შემდეგ.

11. აუდიტორის საქმიანობის შეფასება, როტაცია და შეწყვეტა

11.1 აუდიტმა უნდა მიმართოს საგრანტო აუდიტის შესახებ გლობალური ფონდის სახელმძღვანელოს შესაბამის განყოფილებებს იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორ შეფასდება მათი შესრულება და რა გავლენას ახდენს ხელშეკრულებაზე.

12. ზოგადი ინფორმაცია

[Type here]

12.1. შერჩეულ აუდიტორულ კომპანიას ასევე მიენიჭება დროული, სრული და შეუზღუდავი წვდომა PR (და SR) ფინანსური მენეჯმენტის სისტემაზე, აღრიცხვის ჩანაწერზე, აქტივებზე, ქონებასა და პერსონალზე, რაც ხელს შეუწყობს აუდიტთან დაკავშირებული ნებისმიერი საკითხის გარკვევას.

12.2. შერჩეული აუდიტორული კომპანიის აუდიტის დაგეგმვის პროცესის ხელშესაწყობად PR სულ მცირე, ხელმისაწვდომს გახდის ქვემოთ ჩამოთვლილ დოკუმენტებს და ინფორმაციას. რეკომენდებულია აუდიტის მოთხოვნების ნაწილში, ორგანიზაციის საქმიანობის შესწავლის მიზნით, რომ აუდიტორები გაეცნონ შემდეგს:

- i. გლობალური ფონდის სახელმძღვანელო გლობალური ფონდის საგრანტო პროგრამის ფინანსური ანგარიშგების წლიური აუდიტისთვის: [*Guidelines and Tools - The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria*](#);
- ii. საგრანტო ხელშეკრულებები ძირითად მიმღებსა და გლობალურ ფონდს შორის და ქვე-მიმღებებთან დადებული ქვე-საგრანტო ხელშეკრულებები. გლობალური ფონდის ნებისმიერი კორესპონდენცია რეპროგრამირებული ბიუჯეტის დამტკიცების შესახებ, რომელიც გავლენას ახდენს აუდიტებულ წელზე;
- iii. პროგრესის განახლებები (PU / DR) და მენეჯმენტის წერილები. ასევე უნდა იქნას მიღებული გლობალურ ფონდში გაცემული და გადაუხდელი თანხების დადასტურება;
- iv. წლიური ფინანსური ანგარიშები (AFR);
- v. გლობალური ფონდის პროგრამების ბიუჯეტის სახელმძღვანელო: [*The Global Fund Guidelines for Grant Budgeting*](#).
ძირითადი მიმღების მიერ დამტკიცებული ფინანსების, შესყიდვების, ქვე-მიმღებთა მართვის და სხვა შესაბამისი სახელმძღვანელოები;
- vi. ასევე რეკომენდირებულია გაეცნოთ დამტკიცებულ საპროექტო წინადადებას, რომლის თანახმადაც ხორციელდება გრანტი. წინადადებების ნახვა შეგიძლიათ შემდეგ ბმულზე [*Grant Portfolio - The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria*](#) შემდეგ გადადით შესაბამის ქვეყნის გვერდზე.

12.3. აუდიტორებს მკაცრად ურჩევენ დაუკავშირდნენ LFA– ს აუდიტის გეგმის მომზადებამდე, რაც LFA– ს საშუალებას მისცემს გამოკვეთოს ყველა ძირითადი სისუსტე და საკვანძო სფეროები. აუდიტის მსვლელობისას, აუდიტორებს მოუწოდებენ დაუკავშირდნენ LFA– ს, როგორც საჭიროების შემთხვევაში, დამატებითი ინფორმაციის / განმარტებების მისაღებად.

10.1 ზოგადი სახელმძღვანელო ხელმძღვანელობის წერილთან დაკავშირებით (M/L)

ქვემოთ მოცემულია ზოგადი სახელმძღვანელო M / L– ის არსებითი ელემენტების შესახებ და არ უნდა იქნეს განხილული როგორც მოთხოვნების ამომწურავი სია. მითითებები უნდა მოიძიონ IAASB– დან:

[Type here]

- i. სტანდარტი მმართველობაზე პასუხისმგებელ პირთათვის ხელმძღვანელობის წერილების საკითხების კომუნიკაციის შესახებ:
http://web.ifac.org/download/ISA_260_standalone_2009_Handbook.pdf
- ii. ასევე, სტანდარტი რომ შიდა კონტროლის ხარვეზების შესახებ:
http://web.ifac.org/download/ISA_265_standalone_2009_Handbook.pdf.

ტიპური M/L ფორმატი გულისხმობს:

მკაცრად პირადი და კონფიდენციალური

[ხელმძღვანელობის წერილზე მკაფიოდ უნდა აღინიშნოს, რომ იგი არის კონფიდენციალური დოკუმენტი და უნდა განიხილებოდეს, როგორც ასეთი, გლობალური ფონდის პოლიტიკის შესაბამისად]

[ხელმძღვანელობის წერილში უნდა აღინიშნოს, რომ აუდიტორი აღიარებს და ეთანხმება, რომ ხელმძღვანელობის წერილი კონფიდენციალურობის საფუძველზე გადაეცემა გლობალურ ფონდს. ამასთან, აღინიშნება რომ წერილი ეხება PR / SR]

(PR სახელი) - ხელმძღვანელობის წერილი დასრულებული წლის ფინანსური ანგარიშგების აუდიტისთვის..... (დასვით წელი და თარიღი)

[ინფორმაცია მოცემულია შესაბამისი აუდიტის ჩარჩოზე, რომელიც გამოყენებული იქნა ფინანსური ანგარიშგების აუდიტისთვის, რომელსაც ეკუთვნის ხელმძღვანელობის წერილი]

[აქ უნდა აღინიშნოს ფინანსური ანგარიშგების აუდიტის მიზანი, რომელიც წარმოადგენს ფინანსური ანგარიშგების შესახებ მოსაზრების გამოხატვას. აგრეთვე, აუდიტის ჩატარების მეთოდოლოგიის მოკლე აღწერა, როგორც ტესტირების გამოყენებას, როგორც საფუძველს მტკიცებულებების შესწავლისთვის, რომელიც ამყარებს ფინანსურ ანგარიშგებაში მოცემულ თანხებსა და განმარტებებს.]

[ხელმძღვანელობის წერილის მიზნის ახსნა უნდა იქნას ასახული იმ დამატებითი ღირებულებების გამოხატვისთვის, რაც ორგანიზაციის სისტემებისა და პროცესების გაუმჯობესების მიზნით იქნება გამოყენებული და ხელს შეუწყობს უფრო ფართო ორგანიზაციული მიზნების მიღწევას.]

[მითითებული უნდა იყოს ხელმძღვანელობის წერილების საკითხების ან დაკვირვებების შეფასების სისტემის აღწერა, რათა მთავარმა მიმღებმა შეძლოს უკეთესად მიანიჭოს უპირატესობა რეკომენდაციების შესრულებას, რომლებიც გამომდინარეობს დაკვირვებებიდან. რეკომენდებულია შეფასების შემდეგი სისტემა:

საფეხური 1 დაკვირვება წარმოადგენს განსაკუთრებით კრიტიკულის და მათ გადასაჭრელად შესაძლოა მენეჯმენტის მონაწილეობა იყოს საჭირო. ეს არის მაღალი

[Type here]

დონის პრობლემური საკითხები, რომლებიც სერიოზულად მოქმედებს საერთო საგრანტო მიზნების მიღწევაზე

საფეხური II დაკვირვება წარმოადგენს მნიშვნელოვანს და შესაძლოა გავლენა იქონიოს კონტროლის გარემოზე. აქ კონტროლის გარემო იხილავს რისკის ფაქტორებს, რომლებიც წარმოიშობა მენეჯმენტის მხრიდან რისკის მიმართ დამოკიდებულებით, ძირითადი მიმღების / ქვე-მიმღები ორგანიზაციის საქმიანობაში.

საფეხური III დაკვირვებები ნაკლებად მნიშვნელოვანია, ვიდრე 1 და 2 საფეხურის შედეგები, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ყურადღებას იმსახურებს.

თითოეული დაკვირვებისთვის:

1.0 [დაკვირვების მოკლე აღწერა და 1, 2 ან 3 ხარისხის მაჩვენებელი]

[კრიტერიუმების არსებობის შემთხვევაში (ან კრიტერიუმები, შესაბამისად), რომლებიც წარმოადგენს PR/ ქვე-მიმღების მიერ შეუსაბამობის ობიექტს, საჭიროების შემთხვევაში, უნდა იყოს დასმული შესაბამისი მითითება ან ციტირება. კრიტერიუმად განისაზღვრება ნებისმიერი კანონი, პოლიტიკა, რეგულაცია ან ჩარჩო, რომელსაც აუდიტის ობიექტი უნდა აკმაყოფილებდეს თავისი საქმიანობის განხორციელებისას. ნებისმიერი გადახრა ან სრული შეუსაბამობა გამოიწვევს სირთულეს. ზოგიერთ შემთხვევაში, კრიტერიუმები არ იქნება წარმოდგენილი, ამიტომ არ არის საჭირო მისი აქ ჩამოთვლა.]

1.1 დაკვირვება

[აქ სრულად უნდა იყოს აღწერილი მდგომარეობა ან საკითხი, რომელიც შეიძლება დამდგარიყო კრიტერიუმების შეუსაბამობის შედეგად. ეს უნდა შეესაბამებოდეს ზემოთ მითითებული შეფასების დონეს. სადაც ეს შესაძლებელია, მიზეზის (მიზეზების) / დასაბუთება კრიტერიუმების ან ფაქტორების შეუსაბამობისთვის, რომლებიც პასუხისმგებელნი არიან საკითხის დადგენაზე, უნდა აღნიშნონ ცალკე პუნქტში ან განყოფილებაში “დასკვნები”.]

1.2 შედეგები

[დასკვნის ეფექტი, როგორც ფინანსური, ისე არაფინანსური თვალსაზრისით, მკაფიოდ უნდა აღინიშნოს აქ, რადგან ეს ძირითადი მიმღები / ქვე-მიმღები სუბიექტისთვის უკეთეს ცოდნას მისცემს რეკომენდაციების შესრულების მკაცრი მენეჯმენტისა და სამოქმედო გეგმის ფორმულირებაში.]

1.3 რეკომენდაციები

[Type here]

[ზემოთ მოცემულ 1.1-ში მოცემული დაკვირვების შესაბამისი პრაქტიკული რეკომენდაციები ამ კატეგორიაში უნდა განთავსდეს. რეკომენდაციებს უნდა შეეძლოთ ზემოაღნიშნული 1.2 – ით განსაზღვრული ეფექტის აღმოფხვრა ან შემცირება (მისაღები დონისთვის) ისე, რომ ძირითადი მიმღების / ქვე-მიმღების მენეჯმენტის მიერ მისი ინიცირების შემდეგ გრანტის განხორციელებაზე უარყოფითი მნიშვნელოვანი გავლენა არ ექნება.]

1.4 სარგებელი

[ზემოთ 1.3-ში მითითებული რეკომენდაციების შესრულების უპირატესობები აქვე უნდა აღინიშნოს ფინანსური და არაფინანსური თვალსაზრისით. აქ უნდა აღინიშნოს ფინანსური მონაცემების გამოყენება, მაგალითად, ხარჯების დაზოგვა.]

1.5 ხელმძღვანელობის პასუხი

[PR / SR ვალდებულნი არიან აღნიშნონ, რამდენად ეთანხმებიან ან არ ეთანხმებიან ზემოთ მითითებულ დაკვირვებას. დამატებით უნდა აისახოს, ეთანხმებიან თუ არა ისინი ხელმძღვანელობის წერილის ყველა სხვა ელემენტს (ანუ 1.2-დან 1.4-მდე). ეს უნდა მოიცავდეს შეთანხმების ან უთანხმოების მიზეზებს.

ხელმძღვანელობის რეაგირების ფარგლებში, PR-მა უნდა შეიმუშაოს სამოქმედო გეგმა PR და SR აუდიტის ანგარიშიდან გამომდინარე ნებისმიერი შესაბამისი რეკომენდაციების გადასაჭრელად.

დაბოლოს, ყველა M / L უნდა შეიცავდეს ცხრილის ფორმით განყოფილებას "წინა პერიოდის აუდიტის შედეგად გამოვლენილ საკითხებს", რომელიც რეკომენდაციების შესრულების სტატუსის განსაზღვრის მიზნით გამოიყენება.]. ქვემოთ მოყვანილია შესაბამისი ცხრილები.

[Type here]

"წინა პერიოდის აუდიტის შედეგად გამოვლენილი საკითხები"

[Type here]

მოცული აუდიტის პერიოდი	საკითხი (გამოვლენილი დაკვირვება)	რეკომენდაცია	განხორციელების სტატუსი	კომენტარი
აქ აღნიშნულია აუდიტის პერიოდი: ეს უნდა გაგრძელდეს ქრონოლოგი ურად ერთი წლიდან მეორეზე	წინა აუდიტის დაკვირვებები მოცემულია აქ. დაკვირვება უნდა იქნას ციტირებული სიტყვასიტყვი თ ან მოცემული უნდა იყოს შესაბამისი ხელმძღვანელ ობის წერილიდან	წინა სვეტის დასკვნებთან დაკავშირებული რეკომენდაციები მოცემულია აქ. მენეჯმენტის შესაბამისი წერილის სიტყვიერად ციტირებით	განხორციელების მდგომარეობა შეიტანება შემდეგი საკვანძო მინიშნებების საშუალებით. Y (კი) - რეკომენდაციების სრული შესრულების ჩვენება, N (არა) - აჩვენებს, რომ რეკომენდაცია უნდა შესრულდეს და, როგორც ასეთი, არანაირი ნაბიჯი არ გადადგმულა განხორციელების დასაწყებად, P (ნაწილობრივ) - აჩვენებს, რომ განხორციელება დაიწყო, მაგრამ ჯერ არ დასრულებულა	N და P კატეგორიისათვის უნდა აღინიშნოს აუდიტის პერიოდის მიითითება, მას შემდეგ რაც გამოვლინდა დაკვირვება და რეკომენდაცია, მათ შორის

შეუსაბამო ხარჯების გრაფიკი

აღწერა	დაუდასტურებული ხარჯები	გრანტის აქტივობების ან პერიოდის გარეთ გაწეული ხარჯები	აკრძალული პრაქტიკის შედეგად კომპრომეტირებული ხარჯები	ხარჯები, რომლებიც დაკავშირებულია სხვა სახის საგრანტო თანხების შეუსაბამობასთან ან არასწორად მართვასთან (ან საგრანტო თანხებით შეძენილი საქონელი ან მომსახურება)
ადამიანური რესურსი				
სამოგზაურო ხარჯები				
შესყიდვებთან დაკავშირებული				
სხვა				

შიდა კონტროლზე დაკვირვებები

[Type here]

#	ფუნქციური არეალი	სახსრების ბრუნვის არაადეკვატური დონისძიებები			არაადეკვატური შეიქმნა კონტროლი			ფინანსური თაღლითობა, კორუფცია და ქურდობა			შეუსაბამო საბუღალტრო აღრიცხვა და ფინანსური ანგარიშგება			ფული ს და ხარისხის შეუსაბამო			არაადეკვატური სარევიზიო დონისძიებები		
		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
1	ფინანსური მენეჯმენტი																		
2	ქვე-მიმღების მენეჯმენტი																		
3	პროგრამული მართვა																		
4	მარაგების მართვა																		
5	შესყიდვების მენეჯმენტი																		
6	გრანტის პირობებსა და კანონმდებლობასთან შესაბამისობა																		
7	წინა აუდიტის დასკვნის დონისძიებები																		

[Type here]

Annex 1: Financial statements accrual basis template

Guiding note

The Financial statements included in Figure 1 here below, represent an illustrative financial statement which the Principal Recipients are expected to provide to their auditors for the Special Purpose Grant Financial Statements audit.

Mandatory statements

All statements as required by the Auditing Guidelines and the Terms of reference **must** be provided to the auditors by the Principal Recipients for them to carry out their work appropriately, namely:

- i. The format of the "Income and Expenditures statement" in Figure 1 here below, is mandatory and **must** be used by all Principal Recipients;
- ii. Similarly, notes providing specific information on the accounting principles used in the preparation of the Financial Statements are **mandatory**;
- iii. Expenditure reconciliation (**Note 12**) **must** be provided and audited;
- iv. The different tables on Sub-recipient advances (**Notes 10 & 11**) and Fixed assets (**Note 13**) **must** be provided.

Other notes

The notes to the financial statements are integral parts of the financial statements. The Principal Recipient **must** ensure that notes are provided wherever they would provide additional information to the stakeholder's understanding of the financial statements. The following could be cases where a note to the financial statements would be expected:

- material amount;
- significant change from previous year; and
- significant variance with the budget, etc.

Figure 1: Income and Expenditures Statement

Grant Number	FIC-C-MOH
Accounting Methodology	Mod. accrual
Grant's Currency	USD
Implementation Period Start Date	xxx
Implementation Period End Date	xxx

Period of Financial Reporting	Beginning Date:	01-Jan-19	End Date:	31-Dec-19
Cumulative Period of Financial Reporting	Beginning Date:	01-Jan-18	End Date:	31-Dec-19

Financial Statements (all figures are in US\$ unless otherwise stated)

	Current Period				Cumulative Period			
	Budget	Actual	Variance	Percentage	Budget	Actual	Variance	Notes
Sources of Grant funds								
Opening cash balance		1,382,089						
Receipts from Global fund	38,496,894	14,700,000	23,796,894		54,396,894	26,960,000	27,436,894	xxx
Other Income		300,000	(300,000)			300,000	(300,000)	
Total sources of Grant Funds	38,496,894	16,382,089	23,496,894		54,396,894	27,260,000	27,136,894	
	=====	=====	=====		=====	=====	=====	
Uses of Grant Funds								
1.0 Human Resources (HR)	3,736,254	1,513,300	2,222,954	41%	7,472,508	3,026,600	4,445,908	xxx
2.0 Travel related costs (TRC)	4,432,379	536,050	3,770,729	12%	5,632,724	1,857,049	3,775,675	xxx
3.0 External Professional services	521,527	175,724	345,803	34%	752,527	185,724	566,803	xxx
4.0 Health Products (HPPP)	3,736,254	2,718,487	2,222,954	73%	6,704,988	5,019,046	1,685,942	xxx
5.0 Health Products (HPNP)	4,432,379	661,650	3,770,729	15%	6,233,367	2,451,871	3,781,496	xxx
6.0 Health Products (HPE)	521,527	175,724	345,803	34%	649,426	175,724	473,702	xxx
7.0 Procurement and Supply-Chain	3,736,254	2,388,300	2,222,954	64%	4,508,652	3,040,312	1,468,340	xxx
8.0 Infrastructure (INF)	4,432,379	897,497	3,770,729	20%	5,521,612	2,098,261	3,423,351	
9.0 Non-health equipment (NHP)	521,527	175,724	345,803	34%	645,304	310,724	334,580	
10.0 Communication Material	3,736,254	1,513,300	2,222,954	41%	4,535,009	2,081,299	2,453,710	
11.0 Program Administration	4,432,379	62,756	3,770,729	1%	6,521,610	1,351,662	5,169,948	
12.0 Living support (LSCTP)	521,527	175,724	345,803	34%	752,815	273,875	478,940	
13.0 Payment for Results	3,736,254	1,513,300	2,222,954	41%	4,466,352	1,513,300	2,953,052	
Total uses of Grant Funds (cash outflow)	38,496,894	12,507,536	27,580,898	32%	54,396,894	23,385,447	31,011,447	
Net sources (uses) of Grant Funds/Cash bal.	-	3,874,553				3,874,553		xxx

Previous year		
Budget	Actual	variance
15,900,000	12,260,000	3,640,000
		-
15,900,000	12,260,000	3,640,000
=====	=====	=====
		-
3,736,254	1,513,300	2,222,954
1,200,345	1,320,999	(120,654)
231,000	10,000	221,000
2,968,734	2,300,559	668,175
1,800,988	1,790,221	10,767
127,899	-	127,899
772,398	652,012	120,386
1,089,233	1,200,764	(111,531)
123,777	135,000	(11,223)
798,755	567,999	230,756
2,089,231	1,288,906	800,325
231,288	98,151	133,137
730,098	-	730,098
		-
15,900,000	10,877,911	5,022,089
	1,382,089	

[Type here]

Notes to the financial statements

All amounts are in US\$ unless otherwise stated

Note 1: Basis of accounting

The Annual Financial Report is prepared under the historical basis of accounting. Sources of funds are recognized when cash is received, and expenditure is accounted for on a modified accrual basis.

Note 2: Disbursements/Receipts

Receipts comprise amounts advanced and reimbursed by the Global Fund under the grant agreement during the period *[January 1, 2019 to December 31, 2019]*. Disbursements received from Global Fund were in United States Dollars.

Note 3:

Expenditure represents amounts disbursed and costs incurred denominated in *Ficticia Francs (FHF)*.

Note 4:

Transactions in Ficticia Francs are translated to US dollars at the exchange rate applicable at the time funds received from Global Fund were converted to local currency. For the purpose of this report, balances denominated in Ficticia Francs have been translated to US dollars based on the average exchange rate applied by the Ministry of Health during the period which stood at FHF xxxx to the US dollar.

Note 5: Receipts from Global Fund

Description	Current period US\$	Previous period US\$	Cumulative US\$
Disbursement 1	2,030,908		2,030,908
Disbursement 2	4,415,108		4,415,108
Disbursement 3	8,253,984		8,253,984
Disbursements		12,260,000	12,260,000
	<u>14,700,000</u>	<u>12,260,000</u>	<u>26,960,000</u>
	=====	=====	=====

Note 6: Human Resources

This represents salaries and other staff related costs for the principal recipients and various SRs.

Note 7: Travel Related Costs

	Amount
Vehicle rental exp.	360,000

[Type here]

Daily subsistence allowance	80,000
Other	<u>96,050</u>
	536,050
	=====

Note 8: Net sources (uses) of grant funds

Amount US\$

Bank balance held at Ecobank Ficticia	2,266,937
Bank balance held at Citibank New York	3,749,283
Cash	241
Less accruals	<u>(2,141,908)</u>
	3,874,553
	=====

Note 9: Accrued expenses and Payables

Amount US\$

<i>Accrued expenses</i>	
Drugs received	1,205,187
Human resources	575,085
<i>Payables</i>	
Outstanding cost of motorbikes	235,847
Fuel for Health Centre's generators	<u>125,789</u>
	2,141,908
	=====

Note 10: Advances

Amount US\$

PR advances to supplier FXF	601,889
Advance payment for rent	<u>120,344</u>
PR advances (prepayments) at 31.12.2019	722,233
	=====

[Type here]

Note 11: Outstanding SR advances

	SR 1	SR 2	SRx	Amount
Unliquidated advances (prior year)	100,000	76,934	62,047	238,981
Add advances from PR (current year)	350,000	488,750	400,000	1,238,750
Less SR justified advances	<u>(400,043)</u>	<u>(520,789)</u>	<u>(431,299)</u>	<u>(1,352,131)</u>
	49,957	44,895	30,748	125,600
	=====	=====	=====	=====

Note 12: Expenditure reconciliation

	Year 2
AFR expenses	12,507,536
Add movements in advances/prepayments	
Prepayments	619,644
SR unspent advances	125,600
VAT recovered	2,450
Other necessary adjustments (if any, please describe)	-
	<u>13,255,230</u>
Less movements in commitments (accruals + payables)	<u>2,141,908</u>
PR expenditure (Payments + advances)	11,113,322
	=====

	Cumulative
AFR expenses	23,385,447
Add advances/prepayments	
Prepayments	619,644
SR unspent advances	125,600
VAT recovered	2,345
Other necessary adjustments (if any, please describe)	-
	<u>24,133,036</u>
Less commitments (accruals + payables)	<u>(2,141,908)</u>
PR expenditure (Payments + advances)	21,991,128
	=====

Note 13: Schedule of Fixed Assets

Categories	Opening balances (cost)	Additions (cost)	Disposals through sale (cost)	Acc. depreciation/W rite-off (cost)	Closing balance (book value)
Intangible assets					
Constructions					
Rehabilitation/ Renovation					
Health Equipment					
Other non-Health Equipment					
Vehicles/ Motorcycles					
IT Equipment (Hardware)					

[Type here]

Total					
-------	--	--	--	--	--

Note 14: Depreciation

State the depreciation policy and any other relevant information.

As the above financial statements are illustrative, the Principal Recipient should provide any other relevant information or notes to the statements.

Guidelines for Annual Audit of Global Fund Grants

Annex 3: Comprehensive Auditor's Report template - Special Purpose Grant Financial Statement (SPGFS) Audit

OCTOBER 2019

GENEVA, SWITZERLAND

Contents

1	INTRODUCTION	33
1.1	<i>Background</i>	33
1.2	<i>Program description [grant specific- please update]</i>	33
2	Executive Summary	33
3	Objectives and Scope of the Audit	35
3.1	<i>Audit objectives</i>	35
3.2	<i>Audit scope</i>	35
4	Key audit Matters	36
4.1	<i>Results of the audit by objective</i> [This section will have to be adapted to the final opinion of the auditor]	37
5.	INDEPENDENT AUDITORS' REPORT ON THE SPECIAL PURPOSE GRANT FINANCIAL STATEMENTS	39
5.1.	<i>INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (UNQUALIFIED)</i>	39
5.2.	<i>INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (QUALIFIED)</i>	41
5.3.	<i>INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (ADVERSE)</i>	43
5.4.	<i>INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (DISCLAIMER)</i>	45
6.	SPECIAL PURPOSE GRANT FINANCIAL STATEMENTS FOR THE MINISTRY OF HEALTH – Representation Letter	47

[Date]

[Principal Recipient official e.g. Principle Secretary]

[Address]

Ministry of Health

P. O. Box 30152-00100

Ficticia

Dear Sir,

AUDIT OF GLOBAL FUND GRANT NUMBER FUR-H-MOH FOR THE PERIOD [State the period e.g. January 1, 2019 to December 31, 2019]

We have now completed the audit of [Principal Recipient name e.g. the Ministry of Health] of [Country e.g. Ficticia] and are pleased to present our report and findings thereon.

Should you require to discuss any of the issues raised in this report, please do not hesitate to contact us.

Yours faithfully

ABC Auditors

1 INTRODUCTION

1.1 Background

During the period [state period e.g. January 1, 2018 to December 31, 2018], [PR name e.g. the Ministry of Health] received [US \$ 10,915,996] from the Global Fund for the implementation of the grant agreement.

1.2 Program description [grant specific- please update]

The project goal is to contribute to the National HIV/AIDS Strategy's goal of controlling the HIV prevalence in communities below 0.3%; reduce the morbidity and mortality due to HIV infection; reduce the impact of HIV/AIDS on socio-economic growth.

During the period under review, the program expanded implementation of new approaches for HIV testing services including HIV self-testing (HIVST), partner notification (PN), and decentralization of confirmatory testing to district facility to facilitate earlier diagnosis and linkage to care, especially among key populations and their partners.

ABC Associates were contracted by the Ministry of Health to perform an audit of grant number FUR-H-MOH for the period January 1, 2018 to December 31, 2018 to enable the ministry of health meets its obligations for accountability under the Global Fund grant agreement.

This is the first audit on the MOH under the NFM 2 cycle hence, there are no prior audit recommendations.

2 Executive Summary

[Auditor's name] entered into an agreement with the Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria (hereafter GF) on [01 March 2018] to carry out the external financial audit of the GF supported program of the Ministry of Health of [insert country name] entitled '[insert grant title]' for the period [January to 31 December 2018].

The Principal Recipient (PR) of the Grant is the Ministry of Health of [insert country name] who signed Sub-Recipient Agreements with [insert name of Su-recipients]).

The subject of our audit was the Special Purpose Grant Program Financial Statements (SPGFS) prepared by the Principal Recipient for the grant for the period from period [January to 31 December 2018.]. Total expenditure and Sub-recipient disbursements reported by the Principal Recipient amounted to xxx, as follows:

	<u>Expenditure</u> <u>USD \$</u>
Principal Recipient – [Ministry of Health of xxx]	XXX
Sub-recipients:	
SR1	XXX
SR 2	XXX
SR3	XXX
Total	XXX

We have issued audit opinions on the SPGFS which are attached as Annex 1 to this report. In addition, we have raised several audit findings which are summarized in the table below:

#	Functional areas	Inadequate Flow of Funds Arrangements			Inadequate Internal Controls			Financial Fraud, Corruption and theft			Inadequate Accounting and Financial Reporting			Limited Value for Money			Inadequate Auditing Arrangements		
		I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III	I	II	III
	Grading																		
1	Financial management																		
2	Sub-recipient management																		
3	Program management																		
4	Stock management																		
5	Procurement management																		
6	Compliance with grant agreement and applicable law																		
7	Follow-up on previous audit report																		

Each of our findings is explained in detail in the Management Letter, which also provide the management comments on our recommendations. We have given a priority rating to each recommendation in order to highlight those that we consider are more critical than others. The rating we have used is as follows:

Priority reference	Description of grading
I	Critical: There is a fundamental weakness or deficiency in an internal control or in a series of internal controls which involves a substantial risk of either material error, or irregularity or fraud with regard to the expenditure and revenue stated in the Special Purpose Grant Financial Statement of the Grant. Grade I findings are particularly critical, and the involvement of management may be required for their resolution. These are high-level issues which impact seriously on the achievement of overall grant goals. Remedial action should be taken urgently.
II	Important: There is a weakness or deficiency in an internal control or in a series of internal controls which, although not fundamental, relates to shortcomings which expose specific internal control areas (e.g. cash and bank management or budgetary and expenditure control) to a less immediate level of risk of either error, or irregularity or fraud. Grade II findings are those that may have significant impact on the control environment. Here control environment looks at risk factors derived from management's attitude to risk regarding operational activities within the Principal Recipient/Sub-recipient organization. Prompt specific action should be taken.
III	Recommended: There is a weakness or deficiency in internal control which individually has no major impact but where the Grant would benefit from improved internal controls and/or where the implementer would have the opportunity to achieve greater effectiveness and/or efficiency. Grade III findings are those which are less significant than Grade 1 and II but nevertheless merit attention.

Our assessment of the implementation of recommendations made from the prior year audit report relating to the period *[January to 31 December 2018.]* are detailed in Annex 9.

The status of the findings / recommendations at the date of our audit in terms of implementation was as follows:

Implemented	xxx
Not applicable	xxx
Partially implemented	xxx
Not implemented	xxx
Total	xxx

3 Objectives and Scope of the Audit

3.1 Audit objectives

The overall audit objective was to conduct a financial audit of the global fund grant managed by the *[Ministry of health the period January 1, 2019 to December 31, 2019]* in accordance with the Global Fund Audit Guidelines. The specific objectives were to:

- Express an independent professional opinion on:
 - i. Whether the Special Purpose Grant Financial Statement present fairly in all material respects the financial position, funds received and expenditures by the Principal Recipient (and Sub-recipients¹) for the reporting period and in accordance with the applicable accounting framework;
 - ii. Whether, in all material respects, the grant funds have been used in conformity with the provisions of the Grant Agreement, including the approved budget and work plan and any amendments thereto as contained in implementation letters;
- Evaluate, obtain sufficient understanding and comment on whether the program internal control framework is satisfactory and report on both strengths and weaknesses. The auditor must review the internal control framework of the Principal Recipient and key Sub-Recipients identified by the Global Fund Country team in consultation with the Principal Recipient.

3.2 Audit scope

The audit scope required us to carry out sufficient audit steps and procedures to ensure that the audit objectives were met for the period January 1, 2018 to December 31, 2018. The sample size was determined based on a materiality threshold of x% of the total amount of reported expenditure and considering the risk analysis performed. Refer to Section 4 of this report as well as section 7 of the terms of reference titled “Audit scope of work”.

Audit scope limitations (if any)

¹ Depending on the scope of the audit report as described in the foreword.

[Where applicable, state here any limitation noted during the audit. For example: Some of the ministry of health regional offices in the Northern provinces were experiencing heavy floods during the audit period and could therefore not be sampled for field visits. However, we believe that the effects of this scope limitation is not material because we were able to perform alternative procedures on the expenditure incurred by these provinces.]

4 Key audit Matters

As part of the comprehensive audit report, we are required to report on the following aspects:

- Compliance with applicable legislation: verification that the Principal Recipient and financial information comply in all material respects with any applicable legislation and signed grant agreements.
- Reconciliation of General ledger with SPGFS: Review that the general and program ledgers to determine whether costs incurred were properly recorded ensuring that the costs charged to the grant reconcile to the program and general ledgers. Reconciliation of the SPGFS to the underlying records, principally the cash book.
- Grant expenditures: verification that funds received by the Program, including goods and services from direct disbursements to third parties, or generated by the Program's funds were spent in conformity with the approved budget and work plan existing at the time of the expenditure and in line with provisions of the Grant Agreement, including any applicable grant conditions (as amended by any Implementation Letters), with due attention to economy and efficiency, and only for the purposes for which the funds were provided. Verification of the shared costs allocation mechanism and review that shared costs are accurate, complete and reasonable.
- System of Internal Controls: comprehensive assessment of the design and operating effectiveness of the accounting and overall internal control system to monitor expenditures at all levels of the program and other financial transactions, including special attention to the adequacy and effectiveness of controls around cash transactions and for the purpose of managing material risks to the achievement of the objectives of the Program, was suitably designed and operated effectively during the period under review. Specific attention has also been paid to controls with respect to the risk of fraud at the Principal Recipient /Sub-recipients [ISA 240] and to the controls on the processes entrusted to third-parties [If any].
- Designated Bank Accounts: Where dedicated Accounts [including those being used under an approved pooled funding program implementation mechanism] have been used by Principal Recipient and Sub-recipients, we have verified that they have been maintained and operated in accordance with the provisions of the Grant agreement and in accordance with the Global Fund's rules and procedures
- Safeguarding of Assets: verification that the Principal Recipient and Sub-recipients have put in place mechanisms for the tracking and safeguarding of assets purchased with grant funds and that they are being used for the intended purposes. Verification that the Program's fixed assets register has been maintained in accordance with the Grant Agreement and that property rights and related beneficiaries' rights have been established in accordance with Grant conditions;
- Goods and Services: Goods and services have been procured transparently, competitively and in accordance with the relevant grant agreement and the Principal Recipient or Sub-recipient's procurement procedures;

- Procurement systems for pharmaceutical and health products: Verification that procurement and inventory systems and controls are adequate to efficiently support the acquisition, storage, supply and distribution of pharmaceutical and health products, in accordance with program objectives.
- Disbursements to Sub-recipients [as relevant]: Verification of disbursements made by the Principal Recipient to Sub Recipients and assessment of whether they were in line with Sub-recipient sub-grant agreements and the approved work plan and budget. Assessment of whether the Principal Recipient follows adequate processes for validating expenditure reports submitted by the Sub Recipients.
- Data retention and supporting documentation: Ensuring that all necessary supporting documents, records, and accounts have been retained in compliance with provisions of the Grant Agreement, and that procedures exist for security and management of electronic data (backup systems and procedures etc.). Also verified that the archiving system is adequate and secured.
- Value for money: Verification of grant expenditure with due attention to economy and efficiency
- Follow-up on previous audits: assessment of the status of implementation of recommendations contained in previous audit reports, including OIG reports where applicable.

4.1 **Results of the audit by objective** [This section will have to be adapted to the final opinion of the auditor]

(i) **Reach an opinion as to the validity of the Special Purpose Grant Financial Statements (Special Considerations – ISA 800)**

The Special Purpose Grant Financial Statements presents fairly, in all material respects, program revenues, costs incurred and reimbursed, and commodities and technical assistance directly procured by [Principal Recipient *name e.g. Ministry of Health*] for the period [*state the audited period e.g. January 1, 2018 to December 31, 2018*] in accordance with the terms of the agreement and in conformity with the basis of accounting described in note [*note number e.g. 2.3.1*].

(ii) **Identify, evaluate and report on the auditee's internal control structure**

The Internal Control System set up by the Entity for the purpose of managing material risks to the achievement of the objectives of the Program, was suitably designed as at [*audited period end date*].

However, deficiencies identified were noted [*State section number e.g. 5*] of this report.

(iii) **Identify, evaluate and report as to whether the auditee complied in all material respects with Global Fund grant agreement terms and applicable laws and regulations**

We audited the PR's compliance with the grant agreements and the applicable legislation and noted that [*Entity name e.g. the Ministry of health*] complied, in all material respects with the requirements of the grant agreements and applicable regulations. Deficiencies identified were noted [*State relevant section number e.g. 6*] of this report.

(v) Review the Indirect cost rate/Apportionment of common costs

The Ministry of health has been authorized to charge indirect costs to the Global Fund grant using a provisional rate of 10%. The final indirect cost rate is 12% of the distribution base as computed in the schedule of computation of indirect cost rate discussed in section *[please add the relevant section]* of this report. Based on our review, nothing came to our attention that caused us to believe that Ministry of Health did not fairly present the schedule of indirect cost rate.

(vi) Follow-up on prior audit recommendations

This was the first audit of the three-year grant and hence, there are no prior audit recommendations.

We have identified *[number of issues of the previous year]* recommendations from the previous audit report. Out of these, *[state number]* recommendations have been satisfactorily implemented and *[state number]* are yet to be completed. The completion rate of previous audit recommendation is *[completed recommendation/ total recommendation]*.

Principle Secretary
Ministry of Health
P. O. Box 30152-00100
Ficticia

33. INDEPENDENT AUDITORS' REPORT ON THE SPECIAL PURPOSE GRANT FINANCIAL STATEMENTS

5.1. INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (UNQUALIFIED)

Opinion

We have audited the grant [State grant name] financial statements of [Principal Recipient name e.g. Ministry of Health] for the period [state the period e.g. January 1, 2018 to December 31, 2018] which comprise [mention the different statements audited]². Our responsibility is to express an opinion on the grant financial statements based on our audit.

In our opinion, the accompanying statements present fairly, in all material respects, program revenues, costs incurred and cash position for the reporting period in accordance with the terms of the Global Fund grant agreement and in conformity with the basis of accounting described in note 2.3.1.

Basis for Opinion

We conducted our audit of the Special Purpose Grant Financial Statements in accordance with the *Global Fund Auditing guidelines* with specific references to ISA 800. Our responsibilities under those standards are further described in the *Auditors' Responsibilities for the Audit of the Special Purpose Grant Financial Statements* section of our report. We are independent of Principal Recipient Name in accordance with International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code). We have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA code. We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

Emphasis of matter – Basis of Accounting and restriction on use and distribution [please include paragraph if necessary]

We draw attention to Note [include the number of the relevant note] to the financial statements, which describes the basis of accounting. The financial statements are prepared to assist [State Principal Recipient name] in complying with the financial reporting provisions of the contract referred to above. As a result, the financial statements may not be suitable for another purpose. Our report is intended solely for [State Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health] and the Global Fund and should not be distributed to or used by parties other than [State Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health] and the Global Fund. Our opinion is not modified in respect of this matter.

Other information [please include paragraph if necessary]

Management's responsibilities for the Grant Program Financial Statements

² Identify the title of each statement comprising the financial statements

The preparation of the grant financial statements is the responsibility of the [Entity name, e.g. Ministry of Health]’s management. Management is responsible for the preparation of these the financial statements in accordance with the financial reporting provisions of Section [insert the relevant section] of the contract and for such internal control as management determines is necessary to enable the preparation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

Auditors’ responsibilities for the audit of the Special Purpose Grant Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the special purpose grant financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditors’ report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these grant program financial statements. An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the Special Purpose Grant Financial Statements. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, as well as evaluating the overall financial statement presentation.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional scepticism throughout the audit.

In accordance with the *Global Fund Auditing Guidelines*, we have also issued our reports on our consideration of the [Principal Recipient, e.g. Ministry of Health]’s internal control and our tests of its compliance with the grant agreement, relevant laws and regulations. Those reports are an integral part of an audit performed in accordance with the guidelines and should be read in conjunction with this Independent Auditors’ Report in considering the results of our audit.

[Auditor name, e.g. ABC Associates]

[Audit report date, e.g. 20th April 2019]

[Auditor name, e.g. Ficticia]

5.2. INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (QUALIFIED)

Opinion

We have audited the grant *[State grant name]* financial statements of *[PR name, e.g. Ministry of Health]* for the period *[state the period, e.g. January 1, 2018 to December 31, 2018]* which comprise *[mention the different statements audited]*³. Our responsibility is to express an opinion on the grant financial statements based on our audit.

In our opinion, except for the possible effects of the matter described in the Basis for Qualified Opinion paragraph below, the accompanying statements present fairly, in all material respects, the program revenues, costs incurred and cash position for the reporting period in accordance with the terms of the Global Fund grant agreement and in conformity with the basis of accounting described in note xxxx *[please add the relevant note]*.

Specific cases of ineligible costs

In our opinion, except for the ineligible costs described in the "basis for opinion" paragraph, the accompanying statements present fairly, in all material respects, program revenues, costs incurred and cash position for the reporting period in accordance with the terms of the Global Fund grant agreement and in conformity with the basis of accounting described in note xxxx [please add the relevant note].

Basis for qualified opinion

We conducted our audit of the Special Purpose Grant Financial Statements in accordance with the *Global Fund Auditing guidelines* with specific references to ISA 800. Our responsibilities under those standards are further described in the *Auditors' Responsibilities for the Audit of the Special Purpose Grant Financial Statements* section of our report. We are independent of PR Name in accordance with International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code). We have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA code. We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

[Example: The Principal Recipient's costs included an amount of US\$xxx used to renovate 13 health facilities (refer to our findings as set out in Section x (Summary of Findings) of our report detailing significant weaknesses identified during the audit). The Principal Recipient has no approval for this expenditure which was not initially a program activity. On this basis and in our opinion, this amount should be refunded to the Global Fund.]

When ineligible costs have been identified add the text below [to be adjusted accordingly]

The results of our tests disclosed the following material questioned costs as detailed in the Special Purpose Grant Financial Statements:

³ Identify the title of each statement comprising the financial statements

(1) US\$ 2,123 in costs that are explicitly questioned because they are not program related, unreasonable, or prohibited by the terms of the agreements and;

(2) US\$ 2,474 in costs that are not supported with adequate documentation or did not have required prior approvals or authorizations;

The ineligible costs have been further discussed in section 2.3.6 of this report.

Emphasis of matter – Basis of Accounting and restriction on use and distribution [please include paragraph if necessary]

We draw attention to Note [include the number of the relevant note] to the financial statements, which describes the basis of accounting. The financial statements are prepared to assist [State Principal Recipient name] in complying with the financial reporting provisions of the contract referred to above. As a result, the financial statements may not be suitable for another purpose. Our report is intended solely for [State Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health] and the Global Fund and should not be distributed to or used by parties other than [State Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health] and the Global Fund. Our opinion is not modified in respect of this matter.

Other information [please include paragraph if necessary]

Auditors' responsibilities for the audit of the Special Purpose Grant Financial Statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the grant program financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error and to issue an auditors' report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these grant program financial statements. An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the Special Purpose Grant Financial Statements. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, as well as evaluating the overall financial statement presentation.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional scepticism throughout the audit.

In accordance with the *Global Fund Auditing Guidelines*, we have also issued our reports on our consideration of the [Principal Recipient e.g. Ministry of Health]'s internal control and our tests of its compliance with the grant agreement, relevant laws and regulations. Those reports are an integral part of an audit performed in accordance with the guidelines and should be read in conjunction with this Independent Auditors' Report in considering the results of our audit.

[Auditor name, e.g. ABC Associates]

[Audit report date, e.g. 20th April 2019]

[Auditor name, e.g. Ficticia]

5.3. INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (ADVERSE)

Opinion

We have audited the grant [State grant name] financial statements of [Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health] for the period [state the period, e.g. January 1, 2018 to December 31, 2018] which comprise [mention the different statements audited]⁴. Our responsibility is to express an opinion on the Grant Financial Statements based on our audit.

In our opinion, because of the fundamental nature of the matters referred to in the below 'basis for adverse opinion' paragraph, the Grant Financial Statements do not present fairly, in all material respects, the program revenues, costs incurred and cash position for the reporting period in accordance with the terms of the Global Fund grant agreement and in conformity with the basis of accounting described in note 2.3.1.

Basis for adverse opinion

We conducted our audit of the Special Purpose Grant Financial Statements in accordance with the *Global Fund Auditing guidelines* with specific references to ISA 800. Our responsibilities under those standards are further described in the *Auditors' Responsibilities for the Audit of the Special Purpose Grant Financial Statements* section of our report. We are independent of PR Name in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code). We have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

[Example: We refer to our findings as set out in Section xxx (Summary of Findings) of our management letter detailing significant procurements where the procedures were not followed. As 80% of the Program relate to procurement of health products, we consider these fundamental weaknesses in the Internal Control System to pose a critical risk to the achievement of the objectives of the Program].

We were unable to obtain sufficient appropriate audit evidence about *[describe issues]* because *[describe reasons / circumstances]*. We consider the effects of this misappropriation to be both material and pervasive in the context of our audit.

Emphasis of matter – Basis of Accounting and restriction on use and distribution [please include paragraph if necessary]

We draw attention to Note *[include the number of the relevant note]* to the financial statements, which describes the basis of accounting. The financial statements are prepared to assist [State Principal Recipient name] in complying with the financial reporting provisions of the contract referred to above. As a result, the financial statements may not be suitable for another purpose. Our report is intended solely for *[State Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health]* and the Global Fund and should not be distributed to or used by parties other than *[State Principal Recipient*

⁴ Identify the title of each statement comprising the financial statements

name, e.g. Ministry of Health] and the Global Fund. Our opinion is not modified in respect of this matter.

Other information [please include paragraph if necessary]

Auditors' responsibilities for the audit of the financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the grant program financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error and to issue an auditors' report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these grant program financial statements. An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the Special Purpose Grant Financial Statements. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, as well as evaluating the overall financial statement presentation.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional scepticism throughout the audit.

In accordance with the *Global Fund Auditing Guidelines*, we have also issued our reports on our consideration of the [*Principal Recipient, e.g. Ministry of Health*]'s internal control and our tests of its compliance with the grant agreement, relevant laws and regulations. Those reports are an integral part of an audit performed in accordance with the guidelines and should be read in conjunction with this Independent Auditors' Report in considering the results of our audit.

[Auditor name, e.g. ABC Associates]

[Audit report date, e.g. 20th April 2019]

[Auditor name, e.g. Ficticia]

5.4. INDEPENDENT AUDITORS' OPINION (DISCLAIMER)

Opinion

We have been engaged to audit the grant [State grant name] financial statements of [Principal Recipient name, e.g. Ministry of Health] for the period [state the period, e.g. January 1, 2018 to December 31, 2018] which comprise [mention the different statements audited]⁵. Our responsibility is to express an opinion on the Grant Financial Statements based on our audit.

Because of the significance of the matter described in the Basis for disclaimer of opinion paragraph, we have not been able to obtain sufficient appropriate audit evidence to provide a basis for an audit opinion. Accordingly, we do not express an opinion on the grant financial statements.

Basis for disclaimer of opinion

We conducted our audit of the Special Purpose Grant Financial Statements in accordance with the *Global Fund Auditing guidelines* with specific references to ISA 800. Our responsibilities under those standards are further described in the *Auditors' Responsibilities for the Audit of the Special Purpose Grant Financial Statements* section of our report. We are independent of PR Name in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants' Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code). We have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that our audit provides a reasonable basis for our opinion.

[Example: The audit evidence available to us was limited because we were unable to verify program expenditure having a carrying amount of [xxx] and send confirmation letters to banks having a carrying amount of [xxx] due to limitations placed on the scope of our work by the management of the PR. As such, we have been unable to obtain sufficient appropriate audit evidence concerning both program expenditure and cash balances at PR and SRs.]

Emphasis of matter – Basis of Accounting and restriction on use and distribution [please include paragraph if necessary]

We draw attention to Note [include the number of the relevant note] to the financial statements, which describes the basis of accounting. The financial statements are prepared to assist [State Principal Recipient name] in complying with the financial reporting provisions of the contract referred to above. As a result, the financial statements may not be suitable for another purpose. Our report is intended solely for [State Principal Recipient name e.g. Ministry of Health] and the Global Fund and should not be distributed to or used by parties other than [State Principal Recipient name e.g. Ministry of Health] and the Global Fund. Our opinion is not modified in respect of this matter.

Other information [please include paragraph if necessary]

Auditors' responsibilities for the audit of the financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the grant program financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to

⁵ Identify the title of each statement comprising the financial statements

issue an auditors' report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these grant program financial statements. An audit includes examining, on a test basis, evidence supporting the amounts and disclosures in the Special Purpose Grant Financial Statements. An audit also includes assessing the accounting principles used and significant estimates made by management, as well as evaluating the overall financial statement presentation.

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgment and maintain professional scepticism throughout the audit.

In accordance with the *Global Fund Auditing Guidelines*, we have also issued our reports on our consideration of the *[Principal Recipient, e.g. Ministry of Health]*'s internal control and our tests of its compliance with the grant agreement, relevant laws and regulations. Those reports are an integral part of an audit performed in accordance with the guidelines and should be read in conjunction with this Independent Auditors' Report in considering the results of our audit.

This report is intended for the information of Ministry of Health and the Global Fund.

[Auditor name, e.g. ABC Associates]

[Audit report date, e.g. 20th April 2019]

[Auditor name, e.g. Ficticia]

6. SPECIAL PURPOSE GRANT FINANCIAL STATEMENTS FOR THE MINISTRY OF HEALTH – Representation Letter

(Entity Letterhead)

(To Auditor)

(Date)

This representation letter is provided in connection with your audit of the financial statements of *[Principal Recipient name e.g. Ministry of Health]* for the year ended *[December 31, 20XX 2]* for the purpose of expressing an opinion as to whether the financial statements are presented fairly, in all material respects, (or give a true and fair view) in accordance with *[International Financial Reporting Standards.]*

We confirm that (to the best of our knowledge and belief, having made such inquiries as we considered necessary for the purpose of appropriately informing ourselves):

Financial Statements:

- We have fulfilled our responsibilities, as set out in the terms of the audit engagement dated *[insert date]*, for the preparation of the financial statements in accordance with International Financial Reporting Standards; in particular the financial statements are fairly presented (or give a true and fair view) in accordance therewith.
- Significant assumptions used by us in making accounting estimates, including those measured at fair value, are reasonable.
- All events subsequent to the date of the financial statements and for which the *[applicable financial reporting standard]* require adjustment or disclosure have been adjusted or disclosed.
- *[Any other matters that the auditor may consider.]*

Information Provided

- We have provided you with:
 - Access to all information of which we are aware that is relevant to the preparation of the financial statements, such as records, documentation and other matters;
 - Additional information that you have requested from us for the purpose of the audit; and
 - Unrestricted access to persons within the entity from whom you determined it necessary to obtain audit evidence.
- All transactions have been recorded in the accounting records and are reflected in the financial statements.
- We have disclosed to you all information in relation to fraud or suspected fraud that we are aware of and that affects the entity and involves:
- We have disclosed to you all known instances of non-compliance or suspected non-compliance with laws and regulations whose effects should be considered when preparing financial statements.
- *[Any other matters that the auditor may consider necessary (see paragraph A11 of this ISA).]*

The Special Purpose Grant Financial Statements was prepared by *Ministry of Health management* and signed on its behalf on *April 20th, 2019* by:

Principle Secretary, Minister of Health

Accountant General, Minister of Health

Appendix 1

Overview on grant budget management

Guidance: provides auditor's assessment of compliance and implementation of approved GF grant budget, key variances, significant budgetary reclassifications and additional budgets received during the reporting period.

Appendix 2

Key financial position

Guidance: for each major reporting position in the financial statements the auditor should provide at least a one-page overview of the following key elements:

[E.g.: Revenue (grants from The Global Fund, Cash balance, Fund Balance, Advances, Commitments)]

Audit assertion <i>Why is this financial position considered key</i>	Work performed	Key control procedures performed	Auditor's judgement on management's assessment of key risks and actions on risk mitigating measures	Audit approach and sample selection methodology <i>Control-based vs substantive. When substantive, disclose the relative size of sample population tested. When control based, comment on the existence and effectiveness of the control systems.</i>